

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

**Postavení a úkoly humanitárních organizací při řešení mimořádných
událostí se zaměřením na povodně**

Bc. Veronika Cichá

**Diplomová práce
2015**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika Cichá**
Osobní číslo: **E13552**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Bezpečnost regionu**
Název tématu: **Postavení a úkoly humanitárních organizací při řešení mimořádných situací se zaměřením na povodně**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V rámci práce budou uvedeny konkrétní povodňové situace na území ČR posledních let a s tím prováděné specifické činnosti jako například náboženská pomoc, služby nouzového přežití a další aktivity. Součástí práce bude z části zmíněna evropská a celosvětová problematika humanitárních organizací. V ekonomické části budou popsána specifika financování humanitárních organizací a jejich možný budoucí vývoj.

Osnova:

- Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
- Charakteristika vybraných humanitárních organizací.
- Vyhodnocení činnosti humanitárních organizací při povodních.
- Komparace vybraného regionu s ČR.
- Financování humanitárních organizací a jejich budoucí vývoj.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BAJGAR, J., ADAMEC, J., HANUŠKA, Z. Haagské úmluvy v systému mezinárodního humanitárního práva: the role of NGOs. 2. vyd. Praha: Linde, 1992-1993, 2 sv. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 80-85469-41-32.

CAREY, H., RICHMOND, O. Mitigating conflict: the role of NGOs. Portland, OR: F. Cass, 2003. ISBN 07-146-8406-6.

ČAMROVÁ, L., JÍLKOVÁ, J. Povodně v území: institucionální a ekonomické souvislosti. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 172 s. ISBN 80-737-9000-9.

ONDŘEJ, J. a kol. Mezinárodní humanitární právo. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. xxiii, 536 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-185-7.

VERRI, P. Dictionary of the international law of armed conflict. Geneva: International Committee of the Red Cross, 1992. 145 s. ISBN 2-88145-039-3.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Petr Kadlec, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

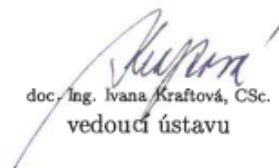
Datum zadání diplomové práce: 1. října 2014

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2015

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2015

Bc. Veronika Cichá

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Petrovi Kadlecovi, Ph.D. a doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc., za jejich odbornou pomoc, připomínky, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Dále bych také chtěla poděkovat své rodině a nejbližšímu okolí za trpělivost a podporu při studiu.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá poskytovanou humanitární pomocí při povodních. V této práci jsou charakterizovány jednotlivé druhy poskytované humanitární pomoci a následně je vyhodnocena činnost vybraných humanitárních organizací a jejich financování.

KLÍČOVÁ SLOVA

Humanitární pomoc, humanitární organizace, povodeň

TITLE

Role and tasks of humanitarian organizations in problem solving of emergency situations with specialization in floods

ANNOTATION

This diploma thesis deals with humanitarian aid provided during floods. The work includes characteristics of particular types of provided humanitarian aid. Furthermore, an assessment of selected humanitarian organizations' agenda and their funding is conducted.

KEYWORDS

Humanitarian aid, humanitarian organizations, flood

OBSAH

ÚVOD	10
1 HUMANITÁRNÍ POMOC	12
1.1 HUMANITÁRNÍ PRINCIPY	13
1.2 FORMY HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	13
1.2.1 Záchranářská pomoc	13
1.2.2 Materiální pomoc	14
1.2.3 Finanční pomoc.....	14
1.2.4 Poradenská pomoc.....	14
1.2.5 Psychosociální pomoc.....	14
1.2.6 Náboženská pomoc	15
1.3 DRUHY HUMANITÁRNÍCH KRIZÍ	16
1.3.1 Přírodní či lidmi způsobená mimořádná událost.....	17
1.3.2 Dlouhodobé humanitární krize.....	17
1.4 PŮSOBNOST V OBLASTI HUMANITÁRNÍ POMOCI	18
1.5 HUMANITÁRNÍ ORGANIZACE V ČR	24
1.6 HUMANITÁRNÍ POMOC EU	25
2 POVODĚŇ	27
2.1 DRUHY POVODNÍ	28
2.1.1 Přírodní povodně.....	28
2.1.2 Zvláštní povodně.....	30
2.2 POVODŇOVÉ STUPNĚ AKTIVITY	30
2.3 POVODŇOVÉ ORGÁNY	31
2.4 POVODŇOVÉ ŠKODY	32
3 POVODŇĚ V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	34
3.1 PŘÍČINY POVODNÍ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	34
3.2 POVODŇĚ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	35
4 VYHODNOCENÍ ČINNOSTI HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ PŘI POVODNÍCH V ČESKÉ REPUBLICĚ	38
4.1 POMOC VYBRANÝCH HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ PŘI POVODNÍCH V ČESKÉ REPUBLICĚ V ROCE 2013.....	39
4.1.1 Člověk v tísní, o. p. s.	39
4.1.2 ADRA, o. p. s.	41
4.1.3 Charita Česká republika	42
4.1.4 Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové pomoci	42
4.2 KOMPARACE POSKYTNUTÉ HUMANITÁRNÍ POMOCI VYBRANÝCH HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ PŘI POVODNÍCH V ROCE 2013.....	44
4.3 KOMPARACE VYBRANÉHO REGIONU S ČR PŘI POVODNÍCH V ROCE 2013	50
5 FINANCOVÁNÍ HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ A JEJICH BUDOUCÍ VÝVOJ	57
5.1 FINANCOVÁNÍ NEVLÁDNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	59
5.2 FINANCOVÁNÍ VYBRANÝCH HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ	61
5.2.1 Charita Česká republika	61
5.2.2 ADRA, o. p. s.	65
5.2.3 Člověk v tísní, o. p. s.	68
5.2.4 Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové pomoci	70
5.2.5 Komparace financování vybraných humanitárních organizací.....	72
ZÁVĚR.....	75
POUŽITÁ LITERATURA.....	78
SEZNAM PŘÍLOH	86

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Krizové stavy	23
Tabulka 2: Povodňové škody v ČR v letech 1997 – 2013	35
Tabulka 3: Poskytovaná pomoc vybranými humanitárními organizacemi při povodních v roce 2013	44
Tabulka 4: Dobrovolnictví při povodních v roce 2013.....	46
Tabulka 5: Ekonomická hodnota dobrovolnictví při povodních v roce 2013.....	46
Tabulka 6: Poskytnutá materiální pomoc vybranými humanitárními organizacemi při povodních v roce 2013	48
Tabulka 7: Chí-kvadrát test dobré shody celkové finanční pomoci v mil. Kč v roce 2013.....	49
Tabulka 8: Celkový souhrn škod způsobených povodněmi v roce 2013 v mil. Kč	50
Tabulka 9: Přehled obcí nejvíce postižených povodněmi v roce 2013 v mil. Kč	51
Tabulka 10: Počet evakuovaných obcí a osob při povodních v roce 2013	52

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Průběh povodně	28
Obrázek 2: Schéma rozdělení povodní	30
Obrázek 3: Graf příčiny povodní na území ČR v letech 1991-2013	34
Obrázek 4: Graf výskytu povodní v ČR v letech 1991 – 2013	35
Obrázek 5: Vývoj výnosů a nákladů Charity ČR v letech 2005 – 2013 v tis. Kč	62
Obrázek 6: Struktura výnosů Charity ČR v letech 2005 - 2013.....	63
Obrázek 7: Vývoj výnosů a nákladů ADRY v letech 2005 – 2013 v tis. Kč.....	65
Obrázek 8: Struktura výnosů ADRY v letech 2005 - 2013.....	66
Obrázek 9: Vývoj výnosů a nákladů Člověka v tísni v letech 2005 – 2013 v tis. Kč.....	68
Obrázek 10: Struktura výnosů Člověka v tísni v letech 2005 - 2013	69
Obrázek 11: Vývoj výnosů a nákladů Diakonie ČCE v letech 2012 – 2013 v tis. Kč	71
Obrázek 12: Struktura výnosů Diakonie ČCE v letech 2012 - 2013.....	71
Obrázek 13: Výnosy humanitárních organizací v tis. Kč v letech 2005 – 2013	72
Obrázek 14: Průměrná struktura výnosů humanitárních organizací v letech 2005 – 2013	73

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
FES	Fakulta ekonomicko-správní
GŘ ECHO	Generální ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
KIP tým	Komunitní intervenční psychosociální tým
IZS	Integrovaný záchranný systém
Sb.	Sbírka zákonů
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NIF	Nadační investiční fond
NNO	Nevládní neziskové organizace
Q _N	N-letý průtok

ÚVOD

Povodně jsou v České republice jednou z nejrozšířenějších přírodních katastrof, neboť jiné přírodní katastrofy se téměř na našem území nevyskytují. Jsou velmi aktuálním tématem posledních dvaceti let a neustále se na našem území opakují. Pokaždé způsobí obrovské škody na majetku a v horších případech i ztráty na lidských životech. Od roku 1996 dosáhly škody závratné výše přes 190 mld. Kč. Byly poškozeny nebo zcela zničeny tisíce obydlí, budov a hospodářských objektů, statisíce lidí musely být evakuovány. Nicméně nejhorším faktem je téměř 140 vyhaslých lidských životů. Povodně jsou tedy pro občany velmi psychicky náročnou životní zkušeností, kdy přicházejí o svůj majetek a své blízké, a právě v těchto velmi těžkých životních chvílích pomáhají humanitární organizace zmírnit negativní důsledky povodní.

Ochota pomáhat trpícím, lidem v nouzi nebo obětem zasažených mimořádnou událostí spojuje všechny lidi z celého světa a Českou republiku nevyjímaje. V České republice existuje několik humanitárních či charitativních organizací, které poskytují materiální, finanční, poradenskou, psychosociální a náboženskou pomoc při povodních.

Cílem této práce je vyhodnocení činnosti humanitárních organizací při povodních. V rámci práce bude uvedena konkrétní povodňová situace na území České republiky z roku 2013 a s tím prováděné činnosti humanitárních organizací. V návaznosti bude zvolen region, který se bude komparovat s Českou republikou jako celkem, zejména z hlediska humanitárních organizací a jejich působení. V ekonomické části budou popsána specifika financování humanitárních organizací a jejich budoucí vývoj.

Ke splnění cíle bude v této práci ověřována hypotéza: „Poskytovaná pomoc od humanitárních organizací Člověk v tísni, o. p. s., ADRY, o. p. s., Diakonie Českobratrské církve evangelické – Střediska humanitární a rozvojové pomoci a Charity ČR se statisticky významně neliší.“

Dále je nutné nejprve vymežit samostatný pojem humanitární pomoc a její jednotlivé formy, které humanitární organizace poskytují. Současně budou zmíněny orgány státní správy, které působí v oblasti humanitární pomoci, okrajově bude zmíněna humanitární pomoc Evropské unie a samozřejmě působící humanitární organizace na území České republiky. Dále je také nutné vymežit samotný pojem povodeň, jednotlivé druhy povodní a škod, které povodně mohou napáchat. V této práci jsou také připomenuty povodňové události posledních dvaceti let a jejich příčiny.

Samotná práce bude zaměřena na vyhodnocení činnosti jednotlivých humanitárních organizací při povodni v roce 2013 a následně budou tyto činnosti komparovány. Vybranými humanitárními organizacemi jsou Člověk v tísni, o. p. s., ADRA, o. p. s., Diakonie Českobratrské církve evangelické – Středisko humanitární a rozvojové pomoci a Charita Česká republika. Ke komparaci regionu s Českou republikou jako celkem, zejména z hlediska humanitárních organizací a jejich působení, byl zvolen region Litoměřicko.

Závěrečná část diplomové práce se zabývá financováním vybraných humanitárních organizací, které jsou nevládními neziskovými organizacemi. Bude tedy vymezen pojem nevládních neziskových organizací, jejich členění a možnosti jejich financování. U vybraných humanitárních organizací bude zhodnocena především struktura výnosů a jejich budoucí vývoj.

1 HUMANITÁRNÍ POMOC

Poskytování humanitární pomoci v České republice se řídí zákonem č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí. V tomto zákoně je definován cíl humanitární pomoci, jakožto snaha [79]: „*zamezit ztrátám na životech a zmírnit lidské utrpení způsobené přírodní či lidmi způsobenou katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem. Dále jde též o pomoc zemím a regionům zasaženým dlouhodobou, komplexní humanitární krizí.*“

Dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, se humanitární pomocí rozumí [80]: „*opatření prováděná za účelem pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, v jejichž rámci se využívají lidské a materiální zdroje.*“

Humanitární pomoc je tedy činnost vládních i nevládních orgánů a organizací, dobročinných spolků ale také jednotlivců, která je konaná ve prospěch obyvatelstva určitého regionu, který byl postižen následky mimořádné události nebo krizové situace. Humanitární pomoc je poskytována buď na území ČR, nebo v zahraničí. Uvedená pomoc tvoří nedílnou součást zahraniční politiky České republiky a je poskytována podle naléhavosti situace a potřeb postiženého státu, disponibilních zdrojů, státního rozpočtu a podle možností ekonomiky [49].

V nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, jsou uvedena pravidla poskytování humanitární pomoci. Humanitární pomoc lze poskytovat a přijímat k uspokojování základních životních potřeb obyvatel a také k obnově území, které bylo postiženo mimořádnou událostí a to formou finančních nebo věcných prostředků, služeb nebo speciálních prací [52].

Humanitární pomoc je poskytována bezplatně [52]: „*orgány státní správy a orgány územních samosprávných celků, právními osobami, podnikajícími fyzickými osobami, nevládními organizacemi, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů, skupinami osob a jednotlivci na základě výzev nebo z vlastní iniciativy formou nabídek.*“

Státní orgány, orgány územních samosprávných celků a humanitární organizace vedou přehled nabídek a požadavků na humanitární pomoc. Humanitární organizace na základě aktuálních požadavků z postižených oblastí konají sbírky pro humanitární pomoc, která

je soustředována ve skladech organizačních složek státu nebo také ve skladech humanitárních organizací.

1.1 Humanitární principy

Poskytování humanitární pomoci se globálně řídí základními mezinárodními humanitárními principy, které jsou uvedené v Deklaraci dobrého humanitárního dárcovství, která byla přijata v roce 2003. Česká republika se připojila v roce 2006. Humanitární pomoc má být vedena v souladu s humanitárními zásadami, kterými jsou [73]:

- **Zásada lidskosti** vyjadřuje princip centralnosti snahy o záchranu lidských životů a o odstranění utrpení v jakékoliv situaci.
- **Nestrannost** vyjadřuje zásadu poskytování pomoci na základě potřeb, bez diskriminace mezi a v rámci postižených populací.
- **Princip neutrality** vyjadřuje zásadu poskytování pomoci bez upřednostňování některé ze stran ozbrojeného konfliktu nebo jakéhokoliv jiného konfliktu, kde dochází k ozbrojeným aktivitám.
- **Princip nezávislosti** vyjadřuje autonomnost humanitárních cílů na politických, ekonomických, vojenských nebo jiných cílech, které mohou mít aktéři ve vztahu k oblastem, kde dochází k realizaci humanitárních aktivit.

1.2 Formy humanitární pomoci

Poskytovaná humanitární pomoc je odvozena dle charakteru, rozsahu a teritoriální vzdálenosti mimořádné události a má různé formy: záchranářskou, materiální, finanční, poradenskou, kombinovanou, psychosociální a také náboženskou. Níže budou popsány jednotlivé formy humanitární pomoci.

1.2.1 Záchranářská pomoc

Jedná se o speciální typy odřadů, které jsou složeny tak, aby odpovídaly potřebám v místě mimořádné události. Členy jednotlivých odřadů jsou především příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR a dále mohou být také součástí příslušníci Policie ČR, kynologických brigád a také specialisté Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany apod. [33].

1.2.2 Materiální pomoc

Zpravidla se poskytuje v rámci okamžité pomoci, která je v dané postižené oblasti potřebná nebo která je postiženou stranou přímo vyžádána. Jedná se především o potraviny, léky, zdravotnický materiál, přikrývky apod. O materiální humanitární pomoci také rozhoduje Ministerstvo vnitra v dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí [33].

1.2.3 Finanční pomoc

O poskytnutí finanční pomoci rozhoduje Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve spolupráci s Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím HZS ČR. Finanční pomoc je většinou poskytována přímo na bankovní konto postiženého státu nebo prostřednictvím mezinárodních organizací. Jedná se především o příspěvky mezinárodním organizacím, dotace českým neziskovým organizacím, dary zahraničním neziskovým institucím atd. [33].

1.2.4 Poradenská pomoc

Jedná se o vyslání specialistů a odborníků do postižené oblasti. Jedná se také o poskytnutí potřebných informací, které mají zamezit ztrátám na lidských životech nebo k omezení materiálních škod. Tito experti mohou být vysláni v rámci okamžité pomoci nebo v případě prevence [33].

1.2.5 Psychosociální pomoc

Mimořádné události jsou události, které jsou nepředvídatelné, neovladatelné, vyvolávají projevy tísně a přesahují běžnou lidskou zkušenost a týkají se jednotlivců, skupin nebo i většího celku. Psychologická pomoc je: „koordinace a přímé poskytování psychosociální péče a podpory lidem zasaženým mimořádnou událostí, např. právě povodněmi.“ Tato pomoc probíhá ve spolupráci se základními složkami Integrovaného záchranného systému, oddělením krizového řízení a ochrany obyvatelstva HZS kraje a také s nevládními neziskovými organizacemi. Zajišťování psychologické péče lidem zasaženým mimořádnou událostí sebou nese spolupráci s nevládními neziskovými organizacemi, např. s ADROU a jejím tzv. Komunitním intervenčním psychosociálním týmem. Jedná se o tým složený z proškolených dobrovolníků, který je zaměřený na pomoc a podporu lidem zasaženým mimořádnou událostí. Vykonávají terénní formu pomoci lidem a nabízí podporu duševní, sociální a tělesnou [37].

Záměrem působení dobrovolníků KIP týmu je [37]:

- doprovázet přímo zasažené, rodinné příslušníky, očitě svědky, i pomáhající a nabízet jim podporu při zvládnutí dopadů mimořádné události,
- podílet se na plánování a koordinaci následné pomoci v oblasti zasažené mimořádnou událostí,
- dlouhodobě podporovat zasažené lidi ve využití jejich vlastních sil a zdrojů,
- posílit, příp. iniciovat vzájemnou pomoc v rodinách, skupinách, obcích, mezi sousedy atd. a posilovat jejich připravenost na případné další mimořádné události.

1.2.6 Náboženská pomoc

S psychosociální pomocí také úzce souvisí náboženská pomoc. V průběhu poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, přesněji po povodních v letech 1997 až 2002 se ukázalo, že přítomnost duchovního má zklidňující vliv.

Náboženskou pomoc lze chápat jako poskytnutí duchovní služby, náboženské posily člověku ve vyhraněných situacích, kterou poskytují výhradně duchovní resp. kněží. Nejde o žádnou z forem materiální pomoci.“ Náboženská pomoc je poskytována v místech stravování, nouzového ubytování, v evakuačních střediscích, nemocnicích, kde jsou umístěny osoby, které zasáhla mimořádná událost a také přímo na místě mimořádné události, kde jsou prováděny záchranné a likvidační práce. Zpracování prožitého traumatu se odehrává poměrně v dlouhé době a nedotýká se pouze přímých účastníků, ale i jejich rodinných příslušníků, kamarádů, spolupracovníků apod. I když se jedná o náboženskou pomoc, nemusí to výhradně znamenat, že tuto pomoc mohou využít pouze aktivně věřící. Tuto pomoc samozřejmě využívají i nevěřící. Většina duchovních je totiž schopna citlivého přístupu k lidem zasaženým mimořádnou událostí. Umí naslouchat a pronést i vhodné slovo, které dokáže uklidnit [27].

Podobné zkušenosti popisují i lidé, kteří byli zasaženi povodní a přišli tak o velkou část majetku. Mezi pomáhajícími byla celá řada duchovních, kteří předtím prošli speciálním výcvikem. Několik dnů po povodních, po několikáté návštěvě duchovního u rodiny, která přišla o poměrně velký majetek, došlo ke změně postoje, která to hodnotila slovy: „pomohl nám to rozchodit.“ Jiným příkladem může být i příběh muže, který seděl před domem a bezmocně hleděl na všechnu tu spoušť a nikoho nechtěl pustit do svého domu, aby mu s odklizením pomohl. Po dvouhodinové rozpravě tohoto muže s duchovním, dal souhlas s pomocí při vyklizení. Náboženská pomoc je tedy důležitým prvkem pro zvládnutí

mimořádné události, v tomto případě povodní. Pro postižené je velmi obtížné se ztrátou majetku, a bohužel i v některých případech s úmrtím vyrovnat, a tak účastníci tuto pomoc velmi oceňují [27].

1.3 Druhy humanitárních krizí

Poskytnutí humanitární pomoci závisí především na druhu humanitární krize, resp. mimořádné události.

Zákon 239/2000 Sb. o Integrovaném záchranném systému vymezuje **mimořádnou událost**, jako [80]: „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.*“

Mimořádné události jsou členěny [62]:

- **podle původu** na:
  - přírodní (zemětřesení, povodně, hromadné nákazy),
  - antropogenní (provozní havárie, nehody, terorismus),
  - smíšené (změna podnebí vlivem produkce skleníkových plynů).
- **podle rychlosti vzniku** na:
  - na skokové (vteřiny a minuty),
  - krátkodobé (hodiny),
  - střednědobé (dny),
  - dlouhodobé (měsíce).
- **podle velikosti postiženého území** na:
  - lokální (místní, nepřesahující hranice obce),
  - regionální (oblastní, nepřesahující hranice kraje),
  - celostátní (postižení celého území státu),
  - globální (dopad na více států).

Humanitární katastrofou se rozumí [62]: „*nenadálá krize, která zasáhne geograficky vymezenou oblast (obydlenou aglomeraci, část země, evt. části několika zemí) a zanechá po sobě oběti na životech, zraněné, nezvěstné či jinak trpící lidi i značné materiální škody*“.

Druhy humanitárních krizí a jednotlivé fáze jsou uvedeny v příloze.

1.3.1 Přírodní či lidmi způsobená mimořádná událost

Přírodní mimořádné události jsou nejčastějším druhem mimořádné události, které ohrožují životy, zdraví, majetek a životní prostředí. Nejvíce vyskytujícím druhem přírodních mimořádných událostí jsou povodně, zemětřesení, hromadné nákazy atd. Antropogenní mimořádné události jsou způsobené lidským konáním. Jedná se např. o provozní havárie, nehody, a terorismus. Poskytování humanitární pomoci při těchto mimořádných událostech má 3 fáze [50]:

- **Okamžitá pomoc** představuje pomoc v prvních dnech až týdnech a zahrnuje především pomoc, která je zaměřena na záchranu životů. Jedná se o vyslání záchranářů, zdravotníků a zdravotního materiálu. Dále je také důležité podporovat přeživší pomocí materiální pomoci, která představuje poskytnutí jídla, vody, nouzového přístřeší, generátorů apod. Organizace spojených národů se v této první fázi ujímá elementární koordinace, uvolňuje prostředky z krizových fondů a evt. vydává tzv. okamžitou humanitární výzvu (flash appeal), která je aktivována okamžitě pro financování co nejrychlejší humanitární pomoci na pokrytí základních potřeb.
- **Časná rehabilitace** je další fáze humanitární pomoci na období cca dvou týdnů až třech měsíců po katastrofě. Tato pomoc spočívá především v péči o lidi vysídlené v důsledku katastrofy a to poskytnutí potravin, vody, zdravotní a psycho-sociální péče, náhradní přístřeší atd. Nedílnou součástí časně rehabilitace je snaha o rychlou obnovu infrastruktury, např. elektřina, voda, sanitace, dopravní spojení atd. Zároveň také probíhá sčítání škod a vyhodnocování potřeb obnovy.
- **Fáze obnovy (a rozvoje)** trvá zpravidla do dvou let od katastrofy. Tato fáze zajišťuje komplexní obnovu obydlí, infrastruktury, veřejných institucí a zdrojů obživy obyvatel v postižených oblastech. Zahrnuje často aspekt „building back better“, který spočívá v obnově postiženého místa směrem k vyšší úrovni rozvoje než před katastrofou, zejména u méně rozvinutých zemí. Důležité je také se zaměřit na prevenci, zejména v oblastech častých výskytů extrémních přírodních jevů.

1.3.2 Dlouhodobé humanitární krize

Během dlouhodobých humanitárních krizí jde většinou o souběh politicko-bezpečnostní nestability, chudoby i negativních klimatických vlivů. Pomoc během dlouhodobých krizí je založena především na potravinové pomoci, zajištění vody, obnova základního životytí,

zajištění základní zdravotní péče, výživy a humanitární ochrany. Specifickými problémy jsou např. lidé infikovaní HIV/AIDS, péče o ženy a děti postižené sexuálním násilím a pomoc diskriminovaným skupinám obyvatel. Tento druh krize se týká především Afriky, kde se humanitární potřeby a pomoc dlouhodobě prolínají s rozvojovou spoluprací [50].

1.4 Působnost v oblasti humanitární pomoci

Uskutečňování humanitární pomoci na území ČR je v působnosti některých orgánů státní správy.

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra dle zákona č. 151/2010 Sb., zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí, poskytuje [81]: „humanitární pomoc do členských států EU a jiných států tvořících Evropský hospodářský prostor a rozhoduje o jejím rozsahu a formě. O poskytnutí humanitární pomoci informuje Ministerstvo zahraničních věcí.“

Ministerstvo vnitra plní úkoly v oblasti [80]:

- přípravy na mimořádné události, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva;
- zapojuje ČR do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí;
- zabezpečuje ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, jestliže:
  - mimořádná událost přesahuje státní hranice České republiky a je nutná koordinace záchranných a likvidačních prací nad rámec příhraničních styků, nebo
  - mimořádná událost přesahuje území kraje a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu, anebo
  - o tuto koordinaci požádá velitel zásahu, starosta obce s rozšířenou působností nebo hejtman;
- organizuje záchrannou a materiální pomoc do zahraničí ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, složkami integrovaného záchranného systému nebo ústředními správními úřady;

- průběžně zajišťuje v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, funkci kontaktního místa pro vyžádání humanitární pomoci do zahraničí postiženým státem nebo mezinárodní organizací; tím není dotčena možnost vyžádání humanitární pomoci do zahraničí diplomatickou cestou, nebo oznámení vzniku závažné mimořádné události v zahraničí, která může ohrozit i území České republiky;
- informuje příslušné mezinárodní organizace o silách a prostředcích České republiky předurčených pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí.

HZS kraje

HZS ČR je složen z Generálního ředitelství HZS ČR, které plní výše zmíněné úkoly MV. Součástí HZS ČR jsou taky HZS kraje, které dle zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, plní úkoly orgánů kraje, které zajišťují přípravu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva.

Krajský úřad při výkonu státní správy za tímto účelem [80]:

- organizuje součinnost mezi obecními úřady obcí s rozšířenou působností a dalšími správními úřady a obcemi v kraji, zejména při zpracování poplachového plánu integrovaného záchranného systému, zajišťuje havarijní připravenost a ověřuje ji cvičeními,
- usměrňuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje,
- sjednocuje postupy obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a územních správních úřadů s krajskou působností v oblasti ochrany obyvatelstva,
- zpracovává plán k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje,
- zpracovává poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje,
- spolupracuje při zpracování a aktualizaci povodňového plánu kraje,
- uzavírá dohody s příslušným územním celkem sousedního státu, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

Výše zmíněné úkoly orgánů kraje plní HZS sbor kraje, které pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací dále [80]:

- řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí integrovaného záchranného systému,

- organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v přípravě složek integrovaného záchranného systému zaměřené na jejich vzájemnou součinnost; k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení,
- zabezpečuje varování a vyrozumění,
- koordinuje záchranné a likvidační práce a plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací stanovené Ministerstvem vnitra,
- organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření,
- organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- organizuje hospodaření s materiálem civilní ochrany,
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany v kraji,
- uplatňuje stanovisko k zásadám územního rozvoje z hlediska ochrany obyvatelstva a civilního nouzového plánování při přípravě na mimořádné události,
- organizuje a koordinuje humanitární pomoc.

Organizování humanitární pomoci je také součástí zabezpečení opatření nouzového přežití, které představuje [35] : „souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy postiženého obyvatelstva.“

Opatření nouzového přežití navazují na evakuaci obyvatelstva z postiženého území nebo jsou realizována přímo v prostoru mimořádné události, např. při povodních. Jednotlivá opatření jsou rozpracována v Plánu nouzového přežití, který je součástí havarijního plánu kraje, a obsahuje [35]:

- nouzové ubytování,
- nouzové zásobování potravinami,
- nouzové zásobování pitnou vodou,
- nouzové základní služby obyvatelstvu,
- nouzové dodávky energií,

- organizování humanitární pomoci a
- rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva.

„Příprava a realizace opatření nouzového přežití je v podmínkách HZS ČR řešena pokynem generálního ředitele HZS ČR. V souladu s koncepcí ochrany obyvatelstva je kromě materiálních základů humanitární pomoci s celkovou kapacitou 1050 ubytovaných osob k dispozici 11 kontejnerů nouzového přežití u HZS krajů a dále 269 souprav materiálu nouzového přežití k okamžitému použití u stanic HZS krajů a další soupravy materiálu nouzového přežití k následnému použití, uložené u územních odborů HZS krajů. [35]“

Materiální základny humanitární pomoci jsou zařízení vytvářené za účelem zabezpečení základních životních potřeb postiženému obyvatelstvu a to na nezbytně dlouhou dobu v případech, že není možné využít k tomuto účelu předem vytipovaná stacionární zařízení, kterými jsou školy, tělocvičny, ubytovny apod.

K poskytnutí rychlejší humanitární pomoci je také využíván kontejner nouzového přežití (kontejner humanitární pomoci), který slouží jako mobilní prostředek k poskytnutí rychlé, účinné, neodkladné a krátkodobé pomoci postiženému obyvatelstvu. V jeho nafukovacím stanu lze dočasně ubytovat a stravovat 25 osob anebo v něm umístit až 50 osob. Stan je vytápěný, osvětlený s velmi dobrým hygienickým zázemím. Kontejnery mají stejné parametry, které tak umožňují jejich vzájemné propojení za účelem navýšení kapacity.

Soupravy materiálu nouzového přežití určené k okamžitému použití obsahuje náhradní oblečení, příkrývky a nádoby na pitnou vodu. Tyto soupravy jsou určené pro nejméně 20 osob a využívají se v případě krátkodobé evakuace menšího počtu osob. Zatímco soupravy k následnému použití, které jsou určené pro nejméně 50 osob, obsahují navíc materiál k nouzovému ubytování, např. stan, lehátka, příkrývky, stoly židle, prostředky osobní hygieny apod.

O použití kontejneru humanitární pomoci anebo souprav nouzového přežití rozhoduje velitel zásahu, řídicí důstojník nebo ředitel HZS kraje na základně vzniklé mimořádné události [35].

Správa státních hmotných rezerv

Správa státních hmotných rezerv, dle zákona č. 151/2010 Sb., zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a dle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých

souvisejících zákonů, vytváří zásoby pro humanitární pomoc na základě požadavku MZV a MV.

Tyto zásoby jsou součástí systému nouzového hospodářství, který zabezpečuje nezbytné dodávky pro [64]:

- uspokojení základních životních potřeb,
- podporu činnosti záchranných sborů, havarijních služeb, zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky,
- podporu výkonu státní správy probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy.

O vydání zásob pro humanitární pomoc rozhoduje [64]: „předseda Správy státních hmotných rezerv na základě požadavku hejtmana nebo starosty obce s rozšířenou působností. Přidělení zásob pro humanitární pomoc fyzickým osobám vážně postiženým krizovou situací zajišťuje hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností, kterému byly zásoby pro humanitární pomoc poskytnuty. Vydané zásoby se neuhrazují, ani nevracejí.“

Zásoby pro humanitární pomoc jsou tvořeny vybranými základními materiály a výrobky, které jsou poskytnuty fyzické osobě vážně materiálně postižené po vyhlášení krizového stavu. Krizový stav je vyhlášen při krizové situaci, která je mimořádnou událostí, kterou nelze zvládnout komplexním působením složek Integrovaného záchranného systému a ani běžnou činností správních úřadů a lze ji řešit vyhlášením některého z krizových stavů, které jsou uvedeny v tabulce č. 1. U každého krizového stavu je uveden právní řád, který tento krizový stav upravuje, následně vyhlášující orgán, který vyhláší daný krizový stav, důvod vyhlášení krizového stavu, územní rozsah a časová účinnost [31].

Tabulka 1: Krizové stavy

Krizový stav	Právní řád	Vyhlašující orgán	Důvod	Územní rozsah	Časová účinnost
Stav nebezpečí	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů	Hejtman	Ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, IZS nebo subjektu kritické infrastruktury.	Celý kraj nebo jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné jen se souhlasem vlády
Nouzový stav	Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR	Vláda (při nebezpečí z prodlení předseda vlády)	V případě živelných pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.	Celý stát nebo jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny
Stav ohrožení státu	Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR	Parlament na návrh vlády	Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.	Celý stát nebo jeho část	Bez omezení
Válečný stav	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR	Parlament	Je-li ČR napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.	Celý stát	Bez omezení

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Za pořízení, skladování, přepravování a ochranu zásob pro humanitární pomoc k vyžadujícímu správnímu úřadu je zodpovědná Státní správa hmotných rezerv. Za převzetí a přidělení postiženým osobám je zodpovědný vyžadující správní úřad. Poskytnutí zásob pro humanitární pomoc je bezplatné a mají sloužit pro první tři dny krizové situace a to k zajištění nezbytných životních potřeb fyzických osob, které v důsledku krizové situace zůstaly bez potřebných věcných prostředků nutných k přežití a které nebyly evakuovány [81].

1.5 Humanitární organizace v ČR

Ochota pomáhat trpícím, lidem v nouzi nebo obětem zasažených mimořádnou událostí spojuje všechny lidi celého světa a Českou republiku nevyjímaje. V ČR existuje několik humanitárních či charitativních organizací a nadací, které poskytují materiální, finanční, vzdělávací a duchovní pomoc doma ale také i v zahraničí. Níže je uveden seznam některých organizací, které působí na území ČR. Diplomová práce se bude zabývat humanitárními organizacemi: ADRA, o. p. s., Člověk v tísni, o. p. s., Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové pomoci (dále jen Diakonie ČCE) a Charita ČR. Je to z důvodu, že tyto vyjmenované organizace se nejvíce podílejí na poskytování humanitární pomoci při povodních na území ČR.

ADRA, o. p. s. je mezinárodní humanitární organizace, která má zastoupení ve 125-ti zemích světa. Česká pobočka patří mezi tři největší humanitární organizace na území ČR. ADRA poskytuje jak fyzickou, psychickou a eventuelně duchovní pomoc obětem mimořádných událostí tak také pomáhá při realizaci dlouhodobých rozvojových projektů [9].

Člověk v tísni, o. p. s. je nevládní, nezisková organizace, která vznikla v roce 1992. Činnost organizace je zaměřena na čtyři základní oblasti – podpora lidských práv, vzdělávání a osvěta, programy sociální integrace a také humanitární pomoc a rozvojová spolupráce. Člověk v tísni je členem Aliance 2015. Jedná se o strategickou síť sedmi evropských nevládních organizací aktivních v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci [14].

Charita Česká republika je největším nevládním poskytovatelem sociálně-zdravotních služeb na území ČR a je také současně součástí římskokatolické církve. Hlavní činností této organizace je pomoc lidem v nouzi na českém území i v zahraničí. Soustřeďuje se i na oblast vzdělávání a na pomoc cizincům v nouzi [39].

Diakonie Českobratrské církve evangelické je druhou největší neziskovou organizací poskytující sociální služby v ČR, která se věnuje humanitární pomoci od roku 1997. Diakonie ČCE je dlouhodobě zapojena do Integrovaného záchranného systému ČR při MV ČR. Vzdělává a zajišťuje dobrovolníky, kteří jsou vysláni do postižených oblastí, pomáhá rodinám s dětmi s postižením, provozuje azylové domy, občanské poradny apod. [20].

Český červený kříž působí podle zákona jako výlučně uznaná pomocná organizace vojenské zdravotnické služby, která poskytuje pomoc v případě vzniku mimořádných událostí a krizových situací. Nejdůležitější činnosti Českého červeného kříže jsou humanitární

jednotky, pátrací služba, dárcovství krve, výuka a poskytování první pomoci, humanitární pomoc a právo. Současně šíří znalost Ženevských úmluv [9].

Na území ČR dále také působí Armáda spásy, Ekumenická rada církví, Archa, Jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí a další.

1.6 Humanitární pomoc EU

Evropská unie je největším poskytovatelem humanitární pomoci ve světě a jejím cílem je připravit se na humanitární krize a schopnost umět je řešit. Právní základ pro humanitární pomoc je upraven ve Smlouvě o fungování Evropské unie a podrobná ustanovení a pravidla pro poskytování humanitární pomoci jsou uvedena v nařízení Rady o humanitární pomoci (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996. Celkový rámec politiky humanitární pomoci je popsán v dokumentu Evropský konsensus o humanitární pomoci, který stanovuje společnou vizi EU a společné politické cíle a zásady

EU spolu s členskými státy poskytuje přibližně 50 % celosvětových finančních prostředků přidělovaných na humanitární pomoc. Humanitární pomoc zahrnuje tři nástroje: pomoc v nouzi, potravinovou pomoc a pomoc uprchlíkům a vysídleným osobám. Tato opatření koordinuje Generální ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu (GŘ ECHO), které odpovídá za poskytování pomoci obětem humanitárních katastrof i mimo hranice EU. Humanitární pomoc Evropské unie je směřována k obětem přírodních katastrof, ozbrojených konfliktů nebo jiných srovnatelných výjimečných konfliktů a především s do rozvojových zemí [29], [38].

Humanitární pomoc představuje krátkodobý nástroj, který je poskytován v maximální délce šesti měsíců a zaměřuje se především na [29]:

- záchranu životů v situacích akutního ohrožení a bezprostředně po něm;
- poskytování potřebné pomoci a úlevy lidem postiženým dlouhodobějšími krizemi vyplývajícími zejména z ozbrojených konfliktů nebo válek;
- provádění krátkodobé obnovy a rekonstrukci, zejména infrastruktury a vybavení, ve fázi po odeznění přímého nebezpečí;
- řešení důsledků pohybu obyvatelstva prostřednictvím programů pomoci při návratu do vlasti a přesídlení, kde je to vhodné;
- zajištění připravenosti na příslušná rizika a používání vhodného systému rychlého a včasného varování a zásahu.

Humanitární pomoc ze strany EU je zahájena na žádost Komise, nevládních organizací, mezinárodních organizací, členských států nebo přijímacích zemí. První zmíněná Komise má k dispozici tři rozhodovací postupy [29]:

- postup delegace: k urychlení reakce na náhlé mimořádné události Komise udělila řediteli generálního ředitelství pro humanitární pomoc (ECHO) pravomoc rozhodovat o prvotní nouzové pomoci s určitými limity (maximální částka 3 miliony EUR, maximální doba trvání tři měsíce);
- zmocňovací postup: člen Komise odpovědný za humanitární pomoc má pravomoc přijímat rozhodnutí týkající se záchranných operací do výše 30 milionů EUR na dobu nejvýše šesti měsíců a rozhodnutí, která nejsou naléhavá, do výše 10 milionů EUR. Pro nouzová rozhodnutí přesahující 10 milionů EUR a neurgentní rozhodnutí přesahující 2 miliony EUR je zapotřebí schválení Výboru pro humanitární pomoc;
- písemný postup: pro všechna rozhodnutí, na které se nevztahuje postup delegace nebo zmocnění.

V rámci EU se poskytováním humanitární pomoci zabývá GŘ ECHO Evropské komise, které přímo nezasahuje v terénu, nýbrž rozděluje svou pomoc mezi partnery, kteří ji provádějí. Z tohoto důvodu jsou základem jeho práce rámcové dohody o partnerství, které lze dělit do dvou skupin - rámcová dohoda s mezinárodními organizacemi a rámcová dohoda s nevládními organizacemi. Hlavní cíle rámcové dohody o partnerství jsou [29]:

- optimalizace provádění a výsledků operací, jimiž se realizuje humanitární pomoc, tak, aby byly zohledněny zásady šetrnosti a účinnosti a jasně stanoveny cíle a ukazatele výkonnosti;
- zjednodušení postupů a vyjasnění pravidel;
- prosazování konceptu kvalitního partnerství, a to prostřednictvím pečlivého výběru partnerů a závazků ke zlepšování.

Hlavním úkolem GŘ ECHO je poskytovat finanční prostředky, ověřovat zda jsou řádně spravovány a především zajistit, aby se služby a zboží poskytované jeho partnery dostaly k postiženým efektivně a rychle. V roce 2013 GŘ ECHO přidělilo 1,353 miliardy EUR na humanitární pomoc, která byla určena pro 124 mil. osob ve více než 90 zemích mimo EU. Největší část finančních prostředků byla přidělena Africe a poté Blízkému východu a Středomoří, kdy většina těchto prostředků se vynaložila na potravinovou pomoc, zdravotní a lékařskou podporu, vodu a hygienická zařízení apod. [30]

2 POVODEŇ

V této kapitole si vymezíme některé důležité pojmy, které jsou nezbytné pro dosažení cíle této práce. Mezi tyto pojmy patří povodeň a její druhy, záplava, povodňové stupně aktivity, povodňové orgány a druhy povodňových škod.

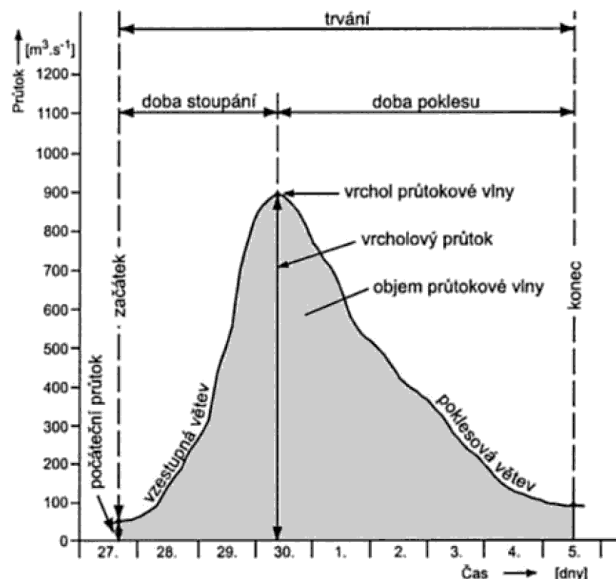
Povodně jsou v České republice nejčastěji vyskytující se přírodní katastrofou. Ty jsou doprovázeny ztrátami na životech, majetku, infrastruktuře a životním prostředí. Velké povodně z minulých let nám důrazně připomněly, že je velice nezbytné věnovat povodním a ochraně před nimi velkou pozornost [46].

Definice povodně [82]: „*Povodeň je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod.*“

Dále lze povodně definovat jako [32]: „*Výsledek komplexního působení přírodních faktorů, a to meteorologických (např. srážky), fyzicko-geografických (např. vlastnosti povrchu) a antropogenních (např. změny ve využití ploch). Ty pak výrazně ovlivňují časovou a prostorovou variabilitu četnosti výskytu povodní, jejich extremitu, velikost a rozsah dopadů.*“

Zatímco povodeň vzniká vylitím vody jak z přirozených tak i umělých břehů, k záplavě dochází nejrůznějšími způsoby. Nejčastější příčinou jsou dlouhotrvající vydatné deště, průtrže mračen nebo prudké oteplení, které má za následek tání sněhu. Voda zaplavuje území, které postrádá přirozený odtok a vytváří vodní plochy s klidnou hladinou. Záplava nemusí mít ani katastrofální povahu a rozsah jako povodeň [44].

Základní charakteristikou povodně je průtoková vlna, která představuje přechodné zvýšení a poté následný pokles hladiny řeky. Tvar povodně je možné vyjádřit hodnotami průtoků vody, které určují počátek, vyvrcholení a ukončení povodně. Za počátek povodňové vlny se pokládá okamžik (den nebo hodina), od něhož nastalo výrazné a rychlé zvětšování průtoků (vzestupná větev průtokové vlny). Vrcholový průtok odpovídá kulminaci povodně. Poté dochází k rychlému poklesu, který poté přechází v mírnější pokles. Vymezení doby ukončení povodně je obtížné, často se totiž stává, že jedna povodeň přechází v druhou. Trvání povodně je dáno časovým úsekem mezi počátkem a ukončením povodně. Směrem po toku setrvání často zvětšuje, neboť povodeň se zplošťuje [63].

Obrázek 1: Průběh povodně

Zdroj: [63]

Důležitou vlastností povodňových vln je rychlost průběhu, která je důležitá po předpověď jejich vývoje. „Určuje se z doby, za kterou povodeň proběhne mezi dvěma vodoměrnými stanicemi. Doba se určí z rozdílu mezi časem kulminačního průtoku v obou stanicích. Rychlost je pak podílem délky toku mezi oběma stanicemi a doby a udává se v km/hod. Na témže toku bývají rychlosti každé povodňové vlny rozdílné, protože podmínky pro jejich tvoření odtokem vody z povodí, pohybem v korytě či inundací se v průběhu roku mění [36].“

Z hodnot kulminačních průtoků při jednotlivých povodních se pak stanovuje N-letý průtok (dále jen Q_N), který je v daném měrném profilu dosažen nebo překročen průměrně jednou za N-let. Je-li např. v určitém profilu průtok $Q_{100} = 230 \text{ m}^3/\text{s}$ znamená to, že v průměru jednou za sto let bude tento kulminační průtok dosažen nebo překročen. Ve skutečnosti se ale tento průtok může vyskytnout i vícekrát než jednou za sto let [36].

2.1 Druhy povodní

Povodeň může být způsobena přírodními jevy, a to především dešťovými srážkami, táním sněhu nebo také ledovými jevy. Další příčinou povodní mohou být umělé vlivy, které poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii.

2.1.1 Přírozené povodně

Přírozené povodně jsou především způsobeny přírodními jevy, např. táním, dešťovými srážkami, sesuvem půdy do vodní nádrže ale i vlnami tsunami.

Přirozené povodně se dělí dle [59]:

1) Jarní a zimní povodně

Jedná se o nejčastější druh povodní, které jsou způsobené především kvůli prudkému oteplení, což má za důsledek tání sněhu, převážně v kombinaci s dešťovými srážky. V období od prosince až do dubna je toto riziko vysoké. Tyto povodně se vyskytují nejvíce na podhorských tocích a projevují se dále i v nížinných úsecích velkých toků.

2) Letní povodně způsobené dlouhotrvajícími regionálními dešti

Zasahují většinou menší území a vyvolávají vznik povodní velkého rozsahu na regionální úrovni. Vyskytují se obvykle na všech tocích v zasaženém území, s výraznými důsledky na středních a větších tocích.

3) Letní povodně způsobené krátkodobými srážkami velké intenzity

Tyto povodně zasahují poměrně malá území. V případě kdy naprší přes 100 mm za několik málo hodin, je riziko vzniku povodně vysoké. Mohou se vyskytovat kdekoli na malých tocích.

4) Zimní povodňové situace způsobené ledovými jevy

Tento druh povodní není vyvolán vysokým průtokem vody, ale ledem v korytě, který výrazně snižuje průtočnou kapacitu koryta a především zvyšuje hladinu vody.

Dále se mohou povodně dělit [46]:

5) Bleskové povodně

Tyto povodně jsou vyvolány lijáky (přívalovými dešti) a vyskytují se na malých a středních tocích. Přichází náhle a vyznačují se mimořádně prudkým vzestupem vodní hladiny, vysokou kulminací a následným rychlým poklesem průtoku. Délka trvání je přibližně několik hodin.

6) Regionální povodně

Tento druh povodní se vyskytuje především na středních a velkých povodích. Jedná se o povodně, které jsou způsobeny buď táním sněhu při současném dešti, nebo vydatnými dlouhotrvajícími dešti.

1) 1. stupeň povodňové aktivity – stav bdělosti

Nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká v případě, kdy pominou příčiny takového nebezpečí. Tento stupeň vyžaduje zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí a je zahájena hlásná a hlídková služba. Na vodních dílech se tento stupeň vyhláší při dosažení mezních bezpečnostních hodnot a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně [58].

2) 2. stupeň povodňové aktivity – stav pohotovosti

Je vyhlášen příslušným povodňovým orgánem v případě, přerůstá-li nebezpečí v povodeň, při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti, anebo při mimořádných okolnostech, které by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně. Jsou aktivovány povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, jsou uváděny do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce a provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně [58].

3) 3. stupeň povodňové aktivity – stav ohrožení

„Je vyhlášen příslušným povodňovým orgánem při nebezpečí vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů, zdraví a majetků v zaplaveném území. Dále při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření.“ [61] Jsou prováděny zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce či evakuace.

„Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí odvoláním třetího stupně povodňové aktivity, není-li v době odvolání třetího stupně povodňové aktivity vyhlášen druhý stupeň povodňové aktivity. V tom případě končí povodeň odvoláním druhého stupně povodňové aktivity.“ [82]

2.3 Povodňové orgány

Povodňové orgány zabezpečují řízení ochrany před povodněmi, která spočívá v přípravě na povodňové situace, řízení, organizaci a kontrole všech činností jak už v průběhu povodně tak i v období bezprostředně po povodni. Tyto orgány se při své činnosti musí řídit povodňovými plány [36].

V době mimo povodeň jsou povodňovými orgány např. orgány obcí a měst, obecní úřady s rozšířenou působností, krajské úřady, Ministerstvo vnitra atd. Zatímco po dobu povodně

jsou povodňovými orgány povodňové komise obcí, povodňové komise obcí s rozšířenou působností a povodňové komise. Činí opatření a vydávají příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi [36].

2.4 Povodňové škody

Povodňová škoda je vše negativní, co způsobí povodňová událost. Jedná se především o škodu na majetku obyvatel, podniků, státu a dále o škody v zemědělství nebo lesnictví. Bohužel povodně mají velký vliv i na životy a zdraví lidí, jak po fyzické tak i po psychické stránce [10].

Obecné členění povodňových škod zahrnuje ztráty na lidských životech, ekonomické škody a ekologické škody. Každou skupinu je vyjádřena v jiných jednotkách. Mezi dva nejdůležitější ukazatele jsou řazeny objem ekonomických škod vyjádřených v peněžních jednotkách a počet lidských obětí, pomocí nichž se hodnotí rozsah a závažnost povodňové události. V případě mezinárodního srovnání jsou tyto dva ukazatele doplněny o počet evakuovaných obyvatel a o rozlohu zasaženého území. Dále můžeme škody dělit na přímé a nepřímé [10].

Konečná výše povodňových škod je ovlivňována řadou faktorů, z nichž nejdůležitější jsou zejména [10]:

- průběh povodně,
- včasná informovanost o povodňovém nebezpečí (předpovědní a hlásná služba),
- operativní řízení vodohospodářských procesů v době trvání povodně,
- připravenost a úroveň prováděných opatření na ochranu před povodněmi,
- kapacita a stav vodních toků,
- způsob zástavby a využívání záplavového území,
- schopnost krajiny zadržovat vodu aj.

Ekologické škody

Ekologické škody jsou škody, které povodeň způsobila na životním prostředí. „*Jelikož však povodeň sama o sobě nemůže životní prostředí poškodit, jedná se vždy o ocenitelné ekologické škody určené k nápravě, na které je nutné vynaložit konkrétní finanční prostředky.*“ [10]

Může se jednat např. o úniky škodlivých látek z chemických závodů či jiných průmyslových provozů, které se mohou usazovat v naplaveninách a v různé podobě

ovlivňovat ekosystémy ještě dlouho po povodni. Je velice obtížné tyto látky identifikovat, natož ocenit jejich negativní důsledky na životní prostředí [10].

Ekonomické škody

Při stanovování výše ekonomických škod je důležité, aby se metodika stanovování škod významným způsobem neměnila kvůli schopnosti porovnávání vývoje celkových ekonomických škod způsobených povodněmi. Porovnáváním ekonomických škod v jednotlivých letech zjišťujeme úspěšnost realizovaných protipovodňových opatření dané země, regionů či konkrétního území [10].

Celkový objem vyčíslených ekonomických škod můžeme dále klasifikovat podle několika kritérií [10]:

1) **Podle vlastnictví poškozeného majetku** rozlišujeme:

- škody na veřejném majetku státu nebo územních samospráv,
- škody na soukromém majetku (občanů nebo firem).

2) **Podle typu majetku** klasifikujeme škody na:

- budovy, haly, stavby,
- stroje a zařízení, dopravní prostředky a inventář,
- jiné stavby,
- bytové domy a rodinné domy poškozené (vhodné k opravám),
- inženýrské stavby a sítě,
- vodní toky,
- bytové domy a rodinné domy zcela zničené (určené k demolici),
- trvalé kultury a rostlinná zemědělská produkce,
- náklady na řešení ekologických škod,
- jiné škody.

3) **Podle místa vzniku** (dříve podle okresů, dnes podle obcí a krajů).

3 POVODNĚ V ČESKÉ REPUBLICE

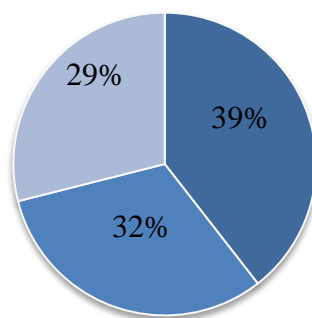
Povodně jsou v České republice jednou z nejrozšířenějších přírodních katastrof, neboť jiné přírodní katastrofy se téměř na území naší republiky nevyskytují. Např. zemětřesení a vichřice u nás nedosahují takových ničivých důsledků, které známe z jiných zemí světa.

3.1 Příčiny povodní na území České republiky

V posledních letech se Česká republika potýká s ničivými povodněmi. Proč k tomu dochází? Jedním z hlavních důvodů je globální změna klimatu, která se projevuje i ve změně srážkového režimu. Dříve byla léta poměrně chladná a srážkově bohatá, zatímco dnes se setkáváme s dlouhými horkými obdobími bez srážek, která jsou pak následně vystřídána relativně krátkými, ale zato velmi intenzivními srážkami. Po těchto horkých dnech je půda natolik vysušená, že není schopna pojmout najednou tak obrovské množství vody. Voda tedy odtéká do řek, což má za následek zvýšení hladin a následné vylití z koryt [47].

Dalším problémem, se kterým se Česká republika potýká, je prudká změna teplot v období zimy. Mrazivé dny jsou vystřídány prudkým oteplením, která vedou k tání sněhové pokrývky, a v horších případech je tání doprovázeno dešťovými srážkami, což povodním výrazně napomáhá [47].

■ Přivalové deště ■ Dlouhodobé deště ■ Jarní tání sněhu

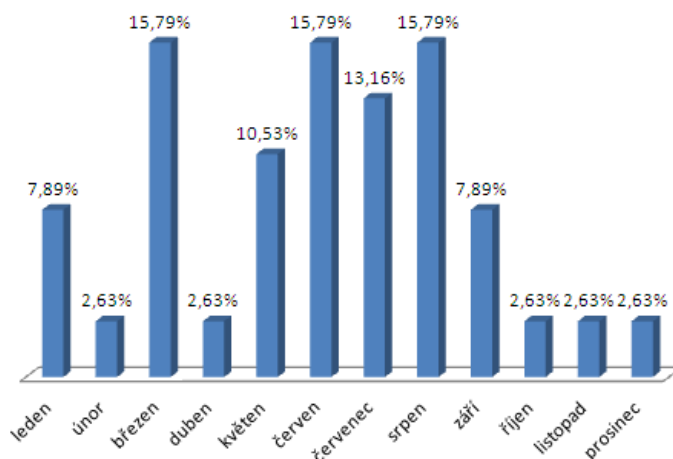

Obrázek 3: Graf příčiny povodní na území ČR v letech 1991-2013

Zdroj: vlastní zpracování dle [13]

Jednou z významných příčin povodní je zásah člověka do krajiny, který si upravuje krajinu a řeky podle své potřeby. Říční koryta jsou napřimována, uměle prohlubována, opevňována a řekám je tedy vzata možnost přirozeného rozlívání. Lesy, které byly schopny pojmout vysoké množství vody a zabránit tak snadnému rozlívání vody mimo koryta, jsou dnes vykáceny

kvůli orné půdě. Dalším významným negativním zásahem člověka do přírody je přeměna lesů na smrkové plantáže. Nejen že smrkové dřevo nedokáže pojmout takové množství vody jako klasické lesy, ale je také méně odolný proti vichřicím. Dalším negativním vlivem zvyšující účinek povodní je výstavba obytných domů v místech, kde se dříve přirozeně rozlévala řeka [60].

Obrázek 4: Graf výskytu povodní v ČR v letech 1991 – 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle [60]

3.2 Povodně na území České republiky

Povodně se v posledních letech na našem území neustále opakují. Pokaždé způsobí velké škody a v horších případech i ztráty na životech. Ty největší zasáhly Českou republiku v letech 1997, 1998, 2002, 2006, 2009 a 2013 [32].

Tabulka 2: Povodňové škody v ČR v letech 1997 – 2013

Povodňová situace	Povodňové škody v mld. Kč	Počet ztrát na lidských životech
1997	62,6	60
1998	1,8	10
2000	3,8	2
2001	1	0
2002	75,1	19
2006	6,2	9
2009	8,5	15
2010	15	8
2013	15,3	15
Celkem 1997-2013	189,3	138

Zdroj: vlastní zpracování dle [13]

Povodeň v roce 1996

Do roku 1996 v ČR málokdo věděl o povodních. Přívalová povodeň z roku 1996 byla jakousi předzvěstí, že tuto mimořádnou událost není radno podceňovat. Povodně zasáhly nejvíce Bruntálsko, Opavsko a Břeclavsko po extrémním úhrnu srážek a způsobily škody v hodnotě 1,3 mld. Kč. Tyto povodně poukázaly jak na nepřipravenost obyvatelstva tak i některých jednotek sborů dobrovolných hasičů, nedokonalost systému vyrozumění a varování, který se stal po výpadku proudu na některých místech nefunkční, také řada obcí neměla vypracované povodňové plány, což pochopitelně vedlo k neorganizovanému postupu záchranných prací, evakuaci osob apod. [41], [69].

Povodeň v roce 1997

Nejtragičtější a nečekané povodně 20. století zasáhly třetinu České republiky. Nejvíce Moravu a východní Čechy, kde místy za pár dní spadlo až přes polovinu ročního úhrnu srážek. Bylo zasaženo 536 měst a obcí ve 34 okresech. Bylo zničeno nebo poškozeno téměř 29 tisíc obydlí a stovky dalších hospodářských zařízení a objektů. Zemřelo 52 lidí a muselo být evakuováno téměř 80 tisíc lidí. Škody se vyšplhaly na 63 miliard korun. Při povodni v tomto roce došlo k selhání různých státních i soukromých orgánů, organizací a institucí. Na mnoha místech chyběly protipovodňové plány a selhal i výstražný systém. Tyto negativní jevy, které při povodních v roce 1997 nastaly, měly za následek zlepšení celkové připravenosti ČR na povodně. Došlo k vyvinutí nových protipovodňových plánů a k odstranění největších nedostatků, což vedlo k podstatnému zmírnění následků povodní v dalších letech [45].

Povodeň v roce 1998

Povodně v roce 1998 zasáhly především východní Čechy. Hlavní příčinou těchto povodní byly přívalové deště. Bylo zasaženo území o rozloze zhruba 100 km². Došlo k evakuaci 800 obyvatel a zemřelo šest lidí. Celkové škody činily 1,9 miliardy korun [45].

Povodeň v roce 2002

Po čtyřleté pauze znovu povodně významně zasáhly Českou republiku. Nejvíce byly zasaženy jižní, střední a severní Čechy a také část Moravy. Postiženo bylo přes 800 obcí a muselo být evakuováno 225 tisíc lidí. Při povodních způsobených přívalovými dešti došlo k enormním škodám na majetku i na životech a zdraví lidí. O život přišlo 17 lidí a škody byly vyčísleny na 73 miliard Kč. Z toho 10 miliard v Praze, kde škody na metru byly 7 miliard [45].

Povodeň v roce 2006

V tomto roce došlo k povodni, která zasáhla velkou část republiky. Příčinou byla kombinace prudkého oteplení a vydatných srážek. Postiženo bylo sedm krajů a škody dosáhly 5,5 miliardy Kč a ani v tomto roce nebyly lidské životy ušetřeny. O život přišlo celkem devět lidí [45].

Povodeň v roce 2009

Povodeň v roce 2009 byla třetí nejhorší povodní v historii České republiky. Povodeň zasáhla pět krajů a v nich 209 obcí. Z postižených oblastí muselo být evakuováno přes 1400 lidí. Škody dosáhly 8,6 miliard korun a zemřelo 15 lidí [45].

Povodeň v roce 2013

Povodně v roce 2013 lze srovnávat s povodněmi v roce 2002, neboť šlo o povodně stejného typu, které zasáhly především dolní Labe a povodí Vltavy. Tyto povodně byly způsobeny z regionálních a lokálních přívalových srážek a postihly celkem 1 209 obcí v devíti krajích České republiky. Celkové škody byly vyčísleny na více než 15,3 mld. Kč, poškozeno bylo přibližně 900 studní, 34 tis. obyvatel přišlo o zdroj pitné vody, zasaženo bylo 50,5 tis. hektarů zemědělské půdy a škody v zemědělství tak činily 3,3 mld. Kč. Evakuováno muselo být přibližně 19 tis. obyvatel a bohužel během těchto povodní zahynulo 15 lidí [51].

4 VYHODNOCENÍ ČINNOSTI HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ PŘI POVODNÍCH V ČESKÉ REPUBLICĚ

Na přelomu května a června roku 2013 zasáhly jižní, střední a severní Čechy rozsáhlé povodně. Tato událost vyvolala u humanitárních organizací potřebu pomoci zasaženým lidem. Byly vyhlášeny veřejné sbírky na pomoc obětem povodní a tyto organizace začaly okamžitě organizovat humanitární pomoc.

K vyhodnocení činnosti humanitárních organizací je použit Chí-kvadrát test dobré shody, neboli také χ^2 test dobré shody. Tento test je založen na posouzení rozdílu mezi skutečnými četnostmi výskytu hodnot ve výběrovém souboru a očekávanými četnostmi, odpovídajícími příslušnému předpokládanému rozdělení pravděpodobností [66].

Prvním krokem při statistickém testování je vždy formulace hypotézy. Hypotéza, jejíž platnost je ověřována, se nazývá nulová hypotéza H_0 , proti které stavíme alternativní hypotézu H_1 . Druhý krok při testování statistických hypotéz spočívá v určení hladiny významnosti testu α , což je pravděpodobnost, s jakou se zamítne nulová hypotéza. Hladina významnosti bude standardně stanovena na hladině 5 %.

V případě že je určena hladina významnosti je následujícím krokem při testování statistických hypotéz výpočet testovacího kritéria, na jehož základě se provede rozhodnutí o zamítnutí nebo nezamítnutí H_0 .

Vztah pro výpočet testovacího kritéria [66]:

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^n \frac{(A_i - E_i)^2}{E_i} \quad (1)$$

kde: A_i – pozorovaná četnost,

E_i – očekávaná četnost,

n – počet intervalů.

Vypočítané testovací kritérium χ^2 je následně porovnáno s tabulkovou hodnotou $\chi^2(1-\alpha, v)$ neboli s kritickou hodnotou. Pokud je hodnota testovacího kritéria vyšší, než kritická hodnota, hypotézu o shodě dvou rozdělení se zamítá [72]. V závěru testu se tedy rozhodne mezi dvěma možnostmi [65]:

- hypotéza je přijata (zamítnuta alternativní hypotéza), leží-li pozorovaná hodnota testovacího kritéria v intervalu prakticky možných hodnot. Znamená to, že rozdíl mezi

pozorovanou a teoretickou hodnotou testovacího kritéria je vysvětlitelný na dané hladině významnosti p náhodností výběru.

- hypotéza je zamítnuta (přijata alternativní hypotéza), leží-li pozorovaná hodnota testovacího kritéria v kritickém oboru. Rozdíly jsou považovány za statisticky významné na zvolené hladině významnosti p , tzn., že se nedají vysvětlit pouze náhodností výběru.

Při zamítnutí i nezamítnutí hypotézy mohou nastat dvě chyby. Může být zamítnuta hypotéza H_0 , když platí, nebo je nesprávně přijata hypotéza H_0 , když neplatí.

4.1 Pomoc vybraných humanitárních organizací při povodních v České republice v roce 2013

Na území České republiky působí několik humanitárních organizací. Z důvodu omezeného rozsahu diplomové práce bude podrobně rozebrána poskytnutá humanitární pomoc vybraných humanitárních organizací pouze při povodních v roce 2013. Vybranými humanitárními organizacemi jsou Člověk v tísni, o. p. s., ADRA, o. p. s., Diakonie ČCE a Charita ČR.

4.1.1 Člověk v tísni, o. p. s.

Člověk v tísni je nevládní nezisková organizace, která vznikla v roce 1992 pod názvem Nadace Lidových novin. Od roku 1994 působila pod názvem Nadace Člověk v tísni při České televizi a od roku 1999 funguje pod současným názvem. Během své existence se tato organizace stala jednou z největších neziskových organizací ve střední Evropě a začala se také věnovat oblasti pomoci lidem žijícím v sociálním vyloučení a vzdělávání. Činnost organizace je zaměřena na čtyři základní oblasti – podpora lidských práv, vzdělávání a osvěta, programy sociální integrace a také humanitární pomoc a rozvojová spolupráce. Člověk v tísni je členem Alliance 2015. Jedná se o strategickou síť sedmi evropských nevládních organizací aktivních v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci [16].

Člověk v tísni zareagoval na povodně v jednotlivých letech vyhlášením veřejné sbírky Povodně, s cílem shromáždit finance i hmotnou pomoc lidem, obcím a institucím zasaženým povodněmi. Od jednotlivců, malých firem i velkých dárců se v roce 2013 sešlo 72,1 mil. Kč.

Vybrané prostředky byly rozděleny především mezi postižené rodiny a jednotlivce a také na projekty veřejného zájmu. Člověk v tísni používá určitý systém pravidel, který umožňuje svěřené prostředky rozdělit uvážlivě na základě detailní znalosti situace v postižených oblastech. Tento systém slouží pro výběr projektů, hodnocení situace a potřeb domácností a také pro zpětnou kontrolu použití peněz.

Největší část prostředků veřejné sbírky byla použita na pomoc rodinám a jednotlivcům, jejichž domovy byly poničeny při povodni. Výše této podpory činila 53 mil. Kč. V roce 2013 Člověk v tísni poskytl tyto příspěvky především na nákup vnitřního vybavení vytopených bytů a domů a na rekonstrukce. V případě, že byla nařízena demolice, Člověk v tísni přispěl na vybudování nového domu. Dále byli také podpořeni lidé, kteří se rozhodli odejít ze záplavové oblasti a začít jinde.

Podpora je přidělována individuálně na základě metodiky průzkumu, kde je zvažována míra poškození majetku, míra finanční možnosti domácnosti, sociální a zdravotní podmínky vyplavených lidí. Každý případ byl posuzován individuálně a všechny obdarované rodiny navštívili terénní pracovníci, kteří tak díky návštěvě získali informace, na základě nichž rozhodla tříčlenná komise o výši poskytnuté podpory. Těm, kteří na tom byli nejhůře, byla poskytnuta největší pomoc. Aby bylo zajištěno co nejefektivnější využití darů, byly některé domácnosti opakovaně navštíveny a v případě, že byla první část daru využita správně, byla této domácnosti poskytnuta další pomoc. Celkem Člověk v tísni při povodních v roce 2013 poskytl pomoc 1 332 rodinám.

Na projekty veřejného zájmu bylo přiděleno 3,7 mil. Kč. Jedná se o příspěvky na opravu a obnovu objektů ve vlastnictví obcí a měst. Jde především o školy, školky, obecní bydlení, zdroje pitné vody apod. Podpořeno bylo celkem 9 projektů veřejného zájmu.

Svěřené prostředky jsou také použity na malé projekty pomoci, na které bylo vyčleněno 1,3 mil. Kč. Tyto prostředky byly použity na poskytnutí materiální pomoci. Člověk v tísni při těchto povodních dopravil 65 zásilek materiální pomoci do 59 měst a vesnic. Materiální pomoc zahrnovala celou škálu materiálu, od hygienických potřeb a desinfekcí přes trvanlivé potraviny a pracovní oděvy, náradí, ochranné pomůcky až po těžkou techniku. Člověk v tísni přijímal jen takové dary, které bylo skutečně možné účelně využít, a poskytoval jen takový materiál, který byl vyžádán krizovými štáby nebo starosty.

Zbývající prostředky byly poskytnuty v roce 2014 obcím na obnovu objektů veřejného zájmu a také postiženým domácnostem v případě zhoršení stavu jejich domů. Velká část těchto prostředků byla také použita na preventivní protipovodňová opatření.

Co se týče dobrovolnictví, tak Člověk v tísni odmítl organizovat dobrovolnickou pomoc. Bylo to z důvodu, že Člověk v tísni nemá vytvořené stálé dobrovolnické kapacity, které by mohl v případě potřeby mobilizovat a zaškolování nových dobrovolníků by bylo materiálně, finančně i časově náročné [16], [17].

4.1.2 ADRA, o. p. s.

ADRA je mezinárodní humanitární organizace, která poskytuje pomoc lidem v nouzi. Představuje mezinárodní síť organizací, které působí ve více než 125 zemích světa. Součástí této sítě je i ADRA Česká republika, která v České republice působí od roku 1992. ADRA prostřednictvím mezinárodní sítě poskytuje okamžitou humanitární pomoc při mimořádných událostech a zároveň realizuje dlouhodobé rozvojové projekty s cílem poskytnout podporu lidem, kteří žijí v chudobě a ve špatných životních podmínkách. ADRA Česká republika je jedním z největších koordinátorů při povodních a jiných přírodních katastrofách v České republice a od povodní v roce 1997 se tato organizace aktivně zapojuje do pomoci postiženým při mimořádných událostech [1].

Pomoc této organizace postiženým povodněmi se odvíjí od jejich aktuálních potřeb. Jedná se o pomoc materiální, dobrovolnickou, psychosociální a finanční. ADRA při povodních v roce 2013 finančně podpořila 400 rodin, které byly nejvíce zasažené povodněmi. Na jejich podporu bylo rozděleno 22 mil. Kč. Část těchto finančních prostředků byla také poskytnuta na čištění zdrojů pitné vody. Organizace ADRA má velmi podobný proces rozdělování finančních prostředků mezi zasažené rodiny jako Člověk v tísni. Tyto rodiny nejprve navštíví vyškolení terénní pracovníci a společně s nimi vyplní strukturovaný dotazník, který obsahuje informace o zatopení a poškození domů a také o finanční situaci rodiny. Zároveň jsou také uvedeny návrhy, na co by byla finanční pomoc použita. Tyto žádosti jednotlivých rodin jsou posuzovány zvláštní komisí, která rozhoduje, zda rodina obdrží finanční pomoc a případně v jaké výši.

Finanční příspěvky rodinám jsou určeny především na obnovu bydlení a na základní vybavení domácností. Vždy záleží na aktuálních potřebách jednotlivých rodin. Obecně jsou tyto příspěvky použity na opravy omítek, podlah, výměnu zničených oken a dveří, nákup nového nábytku či elektrospotřebičů apod. ADRA stejně jako Člověk v tísni provádí zpětnou kontrolu využití finančních příspěvků a posuzuje, zda se rodinám podařilo odstranit škody a v případě potřeby poskytuje další finanční podporu.

ADRA neposkytovala jenom finanční pomoc, ale také 250 dobrovolníků, kteří odjeli pracovat do postižených lokací. Podíleli se na odklizení naplavenin a likvidaci znehodnoceného majetku. Bylo také poskytnuto poradenství v oblastech jak čistit studny s pitnou vodou, jak zprovoznit zatopený automobil atd. Zároveň byla také poskytována psychosociální pomoc prostřednictvím speciálních týmů ADRY, tzv. KIP týmy.

O psychosociální pomoci bude pojednáno níže. ADRA také poskytla materiální pomoc pro 40 obcí ve výši 2,5 mil. Kč [3], [4].

4.1.3 Charita Česká republika

Charita Česká republika je humanitární organizace zřízená římskokatolickou církví, která byla do roku 2006 známá pod názvem Česká katolická charita. Její hlavní činností je zpoplatněná pomoc potřebným v České republice. Zároveň ale také organizuje humanitární pomoc při živelních katastrofách. V případě povodní poskytuje finanční, materiální, psychosociální a telefonickou pomoc, zároveň zapůjčuje vysoušeče a další techniku, zapojuje dobrovolníky, poskytuje poradenství a zajišťuje náhradní ubytování [39].

Odborně vyškolení pracovníci Charity obcházelí zasažené a na základě podrobného šetření zjišťovali, kdo pomoc nejvíce potřebuje. Charita ČR se nejvíc zaměřila na jednotlivce a rodiny, kteří by obnovu svých domácností sami nezvládli.

Charita ČR vyhlásila veřejnou a církevní sbírku, kde se sešlo 19,7 mil. Kč. Současně také Charita Německa poskytla 21 mil. Kč. Vybrané finanční prostředky byly poskytnuty těm, kteří nedosáhli na jinou dostatečnou finanční kompenzaci např. z pojistky nebo těm, kteří byli v dlouhodobě těžké sociální situaci a nemají tak dostatek finančních prostředků na nové vybavení svých domovů a jejich opravy. Jednalo se o 1332 domácností, mezi které bylo rozděleno 26,9 mil. Kč.

Charita ČR přijala a následně rozdala materiální pomoc od jednotlivců, firem, Charit a farností v celkové hodnotě 9,1 mil. Kč. Z nezasažených oblastí vyslaly Charity celkem 14 kamionů naplněných materiálních pomocí. Jednalo se o tisíce litrů desinfekce a čisticích prostředků, náradí, nástrojů, pracovních oděvů a ochranných pomůcek. Zároveň bylo zapůjčeno 228 vysoušečů. Charita poskytla 191 lidem přístřeší, zřídila krizovou linku a vyslala 222 dobrovolníků, kteří pomáhali s úklidem [40].

4.1.4 Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové pomoci

Diakonie Českobratrské církve evangelické (dále jen Diakonie ČCE) je nevládní organizace zabývající se sociálními službami a občanskou pomocí, která poskytuje pomoc bez ohledu na náboženské vyznání. Diakonie ČCE se od roku 1997 věnuje humanitární pomoci, na kterou rozdělila více než 67 mil. Kč a pomohla více než 2000 zasaženým domácnostem. Za tímto účelem v roce 2011 bylo zřízeno speciální Středisko humanitární a rozvojové pomoci. Toto středisko poskytuje humanitární pomoc při mimořádných událostech jak v České republice, tak i v zahraničí a organizuje zahraniční rozvojovou

činnost. Přesněji postiženým lidem poskytuje pomoc v podobě manuálního odklizení následků povodní, poskytuje informační služby, poradenství, finanční a technickou pomoc. Materiální a odbornou psychologickou pomoc neposkytuje.

Při povodních v roce 2013 Diakonie ČCE poskytla pomoc v celkové hodnotě 6,5 mil. Kč. Během prvních hodin po povodni Diakonie ČCE zřídila povodňovou infolinku, která sloužila jak pro postižené obyvatele, tak i pro veřejnost. Volající lidé se zajímali především o možnosti získání či poskytnutí finanční, materiální a dobrovolnické pomoci a také o aktuální informace. Tato linka ale také současně sloužila k náboru dobrovolníků pro manuální pomoc v postižených lokalitách, kteří pomáhali při odklizení bahna a zničeného vybavení, čištění, úklidu apod. Tito dobrovolníci byli mnohdy i psychickou oporou zasaženým. Ze strany veřejnosti bylo o dobrovolnictví velký zájem a velká část dobrovolníků byla odmítnuta. S odklizením následků povodní pomáhalo 184 dobrovolníků. Dobrovolníci museli splňovat minimální věk 18 let, dobrý zdravotní stav a možnost pomáhat alespoň tři dny nepřetržitě. Každý dobrovolník musel projít školením o svých právech a povinnostech, o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, o obsluze používané techniky aj. Těmto dobrovolníkům byla zajištěna strava, ubytování, pojištění a ochranné pracovní pomůcky.

Finanční pomoc byla poskytnuta 155 domácnostem v 13 obcích a činila 4,9 mil. Kč. Domácnosti, kterým byla finanční pomoc poskytnuta, byly vybrány na základě terénního šetření prováděného 20-ti speciálně proškolenými dobrovolníky. Aby domácnost tuto podporu získala, musela být zasažena obytná část nemovitosti. Výše podpory se pak odvíjela od míry poškození domácnosti a dle sociální potřeby rodiny. Diakonie ČCE v rámci poskytování finanční pomoci velmi úzce spolupracovali s organizacemi Člověk v tísni a ADRA.

Diakonie ČCE také poskytovala technickou pomoc a poradenství. V rámci technické pomoci bylo domácnostem zapůjčeno 200 vysoušečů v postižených domácnostech. Domácnosti byly také informovány jak správně postupovat při vysoušení a při provádění základních oprav.

Jak již bylo výše zmíněno, Diakonie ČCE neposkytuje materiální pomoc při povodních. Proto byla nezbytná spolupráce při řešení nabídky a poptávky materiální pomoci s ostatními humanitárními organizacemi. Volajícím, kteří žádali či nabízeli materiální pomoc, byly předávány kontakty na organizace, které tuto pomoc poskytují (ADRA, Člověk v tísni, Český červený kříž, Charita ČR) [22].

4.2 Komparace poskytnuté humanitární pomoci vybraných humanitárních organizací při povodních v roce 2013

K vyhodnocení činnosti humanitárních organizací byl použit Chí-kvadrát test dobré shody. Aby tento test mohl být použit, bylo nejprve nutné určit celkovou výši poskytnuté pomoci jednotlivými organizacemi. Do celkové hodnoty poskytnuté pomoci bude zahrnuta materiální a finanční pomoc, jejichž výši uvádí humanitární organizace buď na svých webových stránkách, nebo ve výročních zprávách, a také ekonomická hodnota dobrovolnické pomoci, která bude vypočtena pomocí metody – mzda specialisty. Psychosociální a náboženskou pomoc humanitární organizace nevyčísľují v peněžních jednotkách, proto nebude do celkové hodnoty poskytnuté pomoci zahrnuta.

Tabulka 3: Poskytovaná pomoc vybranými humanitárními organizacemi při povodních v roce 2013

Druhy pomoci	Člověk v tísní, o. p. s.	ADRA, o. p. s.	Charita ČR	Diakonie ČCE
Finanční	✓	✓	✓	✓
Materiální	✓	✓	✓	×
Psychologická	✓	✓	✓	×
Dobrovolnická	×	✓	✓	✓
Náboženská	×	×	✓	✓

Zdroj: vlastní zpracování dle [3], [17],[22],[40]

Poskytnutá pomoc vybranými humanitárními organizacemi při povodních v roce 2013 je uvedena v tabulce č. 3. Humanitární organizace při povodních poskytovaly finanční, materiální, psychologickou, dobrovolnickou a náboženskou pomoc. Všechny tyto druhy pomoci poskytla pouze Charita ČR. Ostatní humanitární organizace poskytovaly jen některé druhy humanitární pomoci.

Finanční pomoc byla poskytována všemi uvedenými humanitárními organizacemi, avšak v rozdílné výši. Všechny zmíněné organizace přidělovaly podporu na základě speciálních metodik, kde zvažovaly např. míru poškození majetku, finanční možnosti domácností, sociální a zdravotní podmínky postižených apod. Do terénu byli vysláni vyškolení terénní pracovníci, kteří díky návštěvě získali důležité informace, na základě nichž bylo rozhodnuto o výši poskytnuté podpory. Tímto činností humanitárních organizací nekončila. Organizace prováděly zpětnou kontrolu využívání finančních prostředků a posuzovaly, zda se rodinám

podářilo odstranit škody. V řpřipadě že tato finanční podpora byla využita správně, byla domácnosti poskytnuta další pomoc.

Největší finanční pomoc poskytl Člověk v tísni, který mezi postižené domácnosti rozdělil 53 mil. Kč. Druhým největším poskytovatelem finančních prostředků byla Charita ČR s 26,9 mil. Kč, následně ADRA s 22 mil. Kč a nejmenší finanční pomoc poskytla Diakonie ČCE v hodnotě 4,9 mil. Kč.

Výše poskytnuté finanční podpory já závislá na výši vybraných finančních prostředků. Každá z výše uvedených humanitárních organizací vyhlásila veřejnou sbírku. Nejvíce finančních prostředků vybral Člověk v tísni pomocí sbírky SOS Povodně 2013. Jednalo se o částku 72 mil. Kč. Člověk v tísni veškeré vybrané finanční zdroje neposkytl na finanční pomoc rodinám - poskytl 53 mil. Kč. Zbývajících 19 mil. Kč bylo použito na obnovy objektů veřejného zájmu a také na přípravu a realizaci preventivních protipovodňových opatření. Zatímco humanitární organizace ADRA získala pomocí veřejných sbírek 22 mil. Kč, tak veškeré tyto finanční prostředky vyčlenila na finanční pomoc domácnostem. Charita ČR pomocí veřejné sbírky získala 19,7 mil. Kč a Diakonie ČCE 10,3 mil. Kč.

Povodně byly pro zasažené velmi psychicky náročnou životní zkušeností, které vyvolaly projevy tísně, pocity beznaděje apod. Proto bylo důležité, aby těmto lidem byla poskytnuta psychosociální pomoc. Tuto pomoc poskytovaly všechny zmíněné humanitární organizace kromě Diakonie ČCE. Pomoc u všech humanitárních organizací poskytovali pouze speciálně vyškolení dobrovolníci, kteří postiženým nabízeli duševní, sociální a tělesnou podporu, která pomohla lidem zmírnit negativní následky povodně.

S psychosociální pomocí také úzce souvisí náboženská pomoc. V průběhu poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu postiženým povodněmi se ukázalo, že přítomnost duchovního má zklidňující vliv. Náboženskou pomoc poskytovaly dvě církevní právnické osoby – Charita ČR a Diakonie ČCE. Pomoc byla poskytována kněžími a i přesto, že se jedná o náboženskou pomoc, využívali tuto pomoc i nevěřící. Většina duchovních je totiž schopna citlivého přístupu k lidem zasažených povodní. Umí naslouchat a pronést i vhodné slovo, které dokáže uklidnit.

Mezi občany ČR, jako při každých povodních, byla vyvolána obrovská vlna solidarity, kdy lidé chtěli postiženým pomoci. Lidé nabízeli dobrovolnickou pomoc a v některých případech muselo dojít i k odmítnutí, jako tomu bylo např. v případě organizace ADRY, která byla v tomto směru nejaktivnější a vyslala 254 dobrovolníků. Druhou organizací, která vyslala nejvíce dobrovolníků, byla Charita ČR s 222 dobrovolníky a následně Diakonie ČCE

s 215 dobrovolníky. Nicméně nejvíce odpracovaných dobrovolnických hodin neměla ADRA, ale Charita ČR s počtem 9 880 hodin. Poté následovala ADRA s 8 228 hodinami a Diakonie ČCE s 6 284 hodinami. Organizace Člověk tísni se rozhodla, že dobrovolnickou pomoc při odstraňování škod po povodních nebude organizovat z toho důvodu, že nemá vytvořené stálé dobrovolnické kapacity, které by mohla v případě potřeby mobilizovat a zaškolování nových dobrovolníků by bylo materiálně, finančně i časově náročné.

V posledních letech byla zaznamenána snaha o kvantifikaci dobrovolnické práce. K zachycování hodnoty dobrovolnictví vyzývá také Mezinárodní organizace práce. Důvody proč se zabývat ekonomickou hodnotou dobrovolnictví mohou být následovné: umožňuje hodnotit ekonomickou efektivnost dobrovolnictví, motivuje obyvatele k dobrovolnictví, jde o marketingově zajímavé informace, o které má veřejnost zájem, může sloužit jako podklad k žádosti o dotace, obecně jako informování o jednom z přínosů, z důvodu nedostatku aktuálních, spolehlivých a srovnatelných dat o rozsahu dobrovolnictví.

Tabulka 4: Dobrovolnictví při povodních v roce 2013

Typ činnosti	ADRA, o. p. s.		Diakonie ČCE		Charita ČR	
	Počet dobrovolníků	Počet hodin	Počet dobrovolníků	Počet hodin	Počet dobrovolníků	Počet hodin
Manuální pomoc	227	5 864	195	5 796	70	4 200
Koordinátoři dobrovolníků	25	2184	20	488	112	4 480
Psychosociální pomoc	2	180	0	0	40	1 200
Celkem	254	8 228	215	6 284	222	9 880

Zdroj: vlastní zpracování dle [3],[22],[40]

Tabulka 5: Ekonomická hodnota dobrovolnictví při povodních v roce 2013

Typ činnosti	ADRA, o. p. s.	Diakonie ČCE	Charita ČR
Manuální pomoc	1 032 064,00	1 020 096,00	739 200,00
Koordinátoři dobrovolníků	374 992,80	83 789,60	769 216,00
Psychosociální pomoc	30 960,00	-	206 400,00
Celkem	1 438 016,80	1 103 885,60	1 714 816,00

Zdroj: vlastní zpracování dle [3],[22],[44]

Tabulka č. 4 obsahuje údaje o počtu dobrovolníků a počtu odpracovaných dobrovolnických hodin jednotlivých humanitárních organizací při povodních v roce 2013. V tabulce č. 5 je uvedena vypočítaná ekonomická hodnota dobrovolnictví v jednotlivých

humanitárních organizacích, která byla vypočítaná pomocí metody zvanou mzda specialisty. Tato metoda je založena na předpokladu, že pokud by si humanitární organizace musela na danou činnost místo dobrovolníka najmout odborníka, musela by mu zaplatit za danou vykonanou službu [54].

Ekonomická hodnota dobrovolnictví se vypočítá jako součin počtu odpracovaných dobrovolnických hodin a hodinové mzdy. Nejprve je ale nutné zvolit vhodné náhradní mzdy pro jednotlivé činnosti dobrovolníků, které jsou uvedené v tabulce č. 4 a č. 5. Ke zjištění náhradní mzdy byl využit Informační systém o průměrném výdělků (IPSV), který na svých webových stránkách uvádí klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO. V této klasifikaci je uvedena hrubá měsíční mzda podle podskupin a kategorií. V této diplomové práci byly zvoleny tři náhradní mzdy pro jednotlivé činnosti dobrovolníků. Pro dobrovolníky, kteří vykonávali manuální pomoc, byla zvolena kategorie č. 9613 – Uklízeči veřejných prostranství, čističi kanalizací a příbuzní pracovníci. Hodinová mzda těchto pracovníků v roce 2013 činila 176 Kč/hod. Pro koordinátory dobrovolnické pomoci byla vybrána kategorie č. 13 245 – Řídící pracovníci v oblasti logistiky, ve které byla mzda 171,7 Kč/hod. Psychosociální pomoc byla zařazena do kategorie č. 3412 – Odborní pracovníci v oblasti sociální práce se mzdou 172 Kč/hod. [8],[42].

Pomocí těchto zjištěných hodinových mezd a počtu odpracovaných dobrovolnických hodin byla vypočtena ekonomická hodnota dobrovolnictví, která představuje výši mzdy, která by musela být vyplacena, kdyby práci nevykonávali dobrovolníci ale odborníci. Celková ekonomická hodnota dobrovolnictví při povodních v roce 2013 byla téměř 4,3 mil. Kč. Největší podíl na ekonomické hodnotě měla Charita ČR, jejíž hodnota činila 1,7 mil. Kč, i přesto že během povodní neposkytla nejvíce dobrovolníků. Druhý největší podíl na ekonomické hodnotě měla ADRA s 1,4 mil. Kč a následně Diakonie ČCE s 1,1 mil. Kč [8].

Poskytnutá materiální pomoc vybranými humanitárními organizacemi je uvedena v tabulce č. 5. Největší materiální pomoc poskytla Charita ČR v hodnotě 9,1 mil. Kč, následovala ADRA s pomocí za 2,5 mil. Kč a poté Člověk v tísni s 1,3 mil. Kč. Humanitární organizace Diakonie ČCE jako jediná neposkytovala materiální pomoc.

Tabulka 6: Poskytnutá materiální pomoc vybranými humanitárními organizacemi při povodních v roce 2013

Materiální pomoc	Člověk v tísni, o. p. s.	ADRA, o. p. s.	Charita ČR	Diakonie ČCE
Nářadí, pomůcky na úklid (ks)	2 509	-	5 572	materiální pomoc neposkytuje
Prac. oděvy a ochranné pomůcky (ks)	6 010	-	2 736	
Ostatní pomoc (ks)	3 095	-	3 933	
Zapůjčené vysoušeče (ks)	170	350	228	
Dezinfekce a čisticí prostředky (litry)	4 083	-	8 782	
Celkem (ks)	11 784	350	12 469	-
Celkem (mil. Kč)	1,3	2,5	9,1	-

Zdroj: vlastní zpracování dle [3], [17],[22],[40]

Komparace jednotlivých druhů poskytnuté materiální pomoci bude obtížná, jelikož humanitární organizace ADRA nevyčísľuje materiální pomoc v ks či litrech jako ostatní humanitární organizace, ale vyjadřuje ji v kilech, resp. v paletách.

V případě porovnání Charity ČR a Člověka v tísni zjistíme, že výše poskytnuté materiální pomoci byla velmi podobná. Avšak Charita ČR poskytla 12 469 ks materiální pomoci, což bylo o 685 ks více než poskytl Člověk v tísni a současně také poskytla i více dezinfekčních a čisticích prostředků a to o téměř 4 700 litrů. Charita ČR se více zaměřila na distribuci nářadí, pomůcek na úklid, dezinfekčních a čisticích prostředků, zatímco Člověk v tísni se více orientoval na pracovní oděvy a ochranné pomůcky. V případě zapůjčování vysoušečů byla nejvíce aktivní organizace ADRA, která zapůjčila o dvojnásobek více vysoušečů než Člověk v tísni – jednalo se celkem o 350 ks zapůjčených vysoušečů. Charita ČR poskytla 228 ks.

Jak už bylo zmíněno, humanitární organizace ADRA vyjadřuje materiální pomoc v kilogramech. Při povodních v roce 2013 věnovala celkem 184 tun materiální pomoci. Jednalo se o 50 palet čisticích prostředků a nářadí, 40 palet pitné vody, 300 párů holínek a 125 koleček. Zároveň také poskytla věci k malování, chemii, čerpadla a další důležitou materiální pomoc, která byla nezbytná ke zvládnutí negativních následků povodní.

V úvodu práce byla položena výzkumná otázka, která má pomoci ke zhodnocení poskytované pomoci vybranými humanitárními organizacemi a tedy i ke splnění cíle této diplomové práce.

Výzkumná otázka: Poskytovaná pomoc při povodních v roce 2013 od humanitárních organizací Člověk v tísni, o. p. s., ADRY, o. p. s., Diakonie ČCE a Charity ČR se statisticky významně neliší.

K určení zda se poskytovaná pomoc od humanitárních organizací liší či neliší, byl použit Chí-kvadrát test dobré shody a na základě výzkumné otázky byly stanoveny dvě hypotézy:

H₀: Poskytovaná pomoc při povodních v roce 2013 od humanitárních organizací Člověk v tísni, o. p. s., ADRY, o. p. s., Diakonie ČCE a Charity ČR se statisticky významně neliší.

H₁: Poskytovaná pomoc při povodních v roce 2013 od humanitárních organizací Člověk v tísni, o. p. s., ADRY, o. p. s., Diakonie ČCE a Charity ČR se statisticky významně liší.

Tabulka 7: Chí-kvadrát test dobré shody celkové finanční pomoci v mil. Kč v roce 2013

Humanitární organizace	Celková pomoc (pozorovaná četnost)	Očekávaná četnost	$\frac{(A_i - E_i)^2}{E_i}$
Charita ČR	37,714	30,989	1,45941
Člověk v tísni, o. p. s.	54,300	30,989	17,53534
ADRA, o. p. s.	25,938	30,989	0,82328
Diakonie ČCE	6,004	30,989	20,14425
		Testovací kritérium	39,96228

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 7 je uveden Chí-kvadrát test dobré shody celkové finanční pomoci, která byla poskytnuta uvedenými humanitárními organizacemi při povodni v roce 2013. Celková pomoc představuje součet materiální a finanční pomoci a také vypočtené ekonomické hodnoty dobrovolnictví. Tato celková pomoc v mil. Kč poskytnutá jednotlivými organizacemi je uvedena ve druhém sloupci tabulky č. 7; představuje pozorovanou četnost. Očekávaná četnost představuje průměrnou hodnotu pozorované četnosti a poslední sloupec slouží k výpočtu testovacího kritéria.

Hladina významnosti: 5 %

Kritická hodnota: 7,815

39,962 > 7,815 Jelikož hodnota testovacího kritéria 39,962 je větší než kritická hodnota 7,815, tak nulovou hypotézu zamítáme.

Závěr: Poskytovaná pomoc od vybraných humanitárních organizací se statisticky významně liší na hladině významnosti 5 %. Každá humanitární organizace poskytla (statisticky významnou) rozdílnou výši humanitární pomoci. Největší pomoc při povodních v roce 2013 realizoval Člověk v tísni v celkové hodnotě 54,3 mil. Následovala Charita ČR s 37,7 mil. Kč a ADRA s 25,9 mil. Kč. Nejméně se angažovala Diakonie ČCE, která v porovnání s ostatními poskytla pouhých 6 mil. Kč.

4.3 Komparace vybraného regionu s ČR při povodních v roce 2013

Při povodních v roce 2013 na území ČR vznikly škody v celkové hodnotě 15,3 mld. Kč, 19 tis. obyvatel muselo být evakuováno a zemřelo 15 lidí. Jednalo se tak o třetí nejhorší povodně od roku 1997. Avšak v porovnání s povodněmi v roce 1997, kdy ČR zasáhly nejtragičtější a nečekané povodně 20. století, je ČR mnohem lépe připravena s touto mimořádnou událostí bojovat. Právě povodně v roce 1997 odhalily velké nedostatky v oblasti protipovodňových opatření a tyto povodně tak byly impulzem k vybudování velkého množství protipovodňových opatření, nebo vytvoření nové Strategie prevence před povodněmi na území ČR apod. A právě díky těmto opatřením je člověk lépe připraven a povodně v roce 2013 nenapáchaly tak velké škody jako v předešlých letech. Velký pokrok také zaznamenaly spolupracující humanitární organizace, které při povodních v roce 2013 využily získané zkušenosti především z povodní z let 1997, 2002 a 2010. Tyto získané zkušenosti během minulých let významně pomohly zvládat tuto mimořádnou událost.

Tabulka 8: Celkový souhrn škod způsobených povodněmi v roce 2013 v mil. Kč

Kraj	Bydlení	Dopravní infrastr.	Inženýrské stavby a sítě	Vodohos. objekty	Zemědělství, lesnictví a ŽP	Ostatní	Celkem
Středočeský	583,9	1 722,9	269,1	660,7	245,1	609,8	4 092
Hl. m. Praha	289,7	362,6	1 562,5	265,2	70,0	1 291,4	3 841
Ústecký	562,6	668,4	251,7	665,2	255,7	1 119,6	3 523
Jihočeský	62,2	788,8	126,8	413,5	543,9	77,5	2 013
Královéhradecký	86,5	340,6	10,1	308,7	40,4	85,5	872
Liberecký	0,7	465,0	6,2	74,4	8,7	13,4	568
Plzeňský	5,0	148,2	13,0	58,6	27,0	27,0	279
Pardubický	-	-	-	-	-	-	161
Karlovarský	-	-	-	-	-	-	20
Vysočina	-	-	-	-	-	-	17
Celkem	1 590,7	4 496,6	2 239,5	2 446,2	1 190,7	3 224,1	15 386

Zdroj: vlastní zpracování dle [11]

Regionem, který byl zvolen ke komparaci s ČR, je Litoměřicko, které se nachází v Ústeckém kraji. V celkovém souhrnu škod způsobených povodněmi v roce 2013 byl Ústecký kraj třetím krajem s nejvyššími škodami hned po Středočeském kraji a Hl. m. Praze.

V tabulce č. 8 je uveden celkový souhrn škod způsobených povodněmi v roce 2013. Jak už bylo výše zmíněno, celkové škody na území ČR činily 15,3 mld. Kč. Na území Ústeckého kraje se jednalo o 3,5 mld. Kč, což představuje 23 % z celkových škod na území ČR.

V této tabulce jsou také současně uvedeny škody dle jednotlivých kategorií – bydlení, dopravní infrastruktura, inženýrské stavby a sítě, vodohospodářské objekty, zemědělství, lesnictví a životní prostředí a také kategorie ostatní, kam lze zařadit např. škody v oblasti školství, zdravotnictví, na kulturních památkách atd. Právě poslední zmíněná kategorie – ostatní, tvořila v Ústeckém kraji největší škody v hodnotě 1,2 mld. Kč. Vodohospodářské objekty, dopravní infrastruktura a bydlení zaznamenaly v průměru 630 mil. Kč. Nejmenší škody byly zaregistrovány na inženýrských stavbách a sítích a současně také v lesnictví, zemědělství a životním prostředí. V průměru se jednalo o 253 mil. Kč.

Tabulka 9: Přehled obcí nejvíce postižených povodněmi v roce 2013 v mil. Kč

Obec	Obec s rozšířenou působností	Kraj	Škody
Praha	Praha	Praha	3 841,5
Terezín	Litoměřice	Ústecký	921,6
Klý	Mělník	Středočeský	265,9
Hořín	Mělník	Středočeský	243,4
Křesice	Litoměřice	Ústecký	231,6
Ústí nad Labem	Ústí nad Labem	Ústecký	182,9
Litoměřice	Litoměřice	Ústecký	151,8
Žatec	Žatec	Ústecký	140,0
Křížany	Liberec	Liberecký	113,8
Dobřichovice	Černošice	Středočeský	105,5
Klečany	Brandýs nad Labem	Středočeský	104,7

Zdroj: vlastní zpracování dle [11]

Tabulka č. 9 poskytuje přehled o deseti obcích, které byly nejvíce postiženy povodněmi v roce 2013. Litoměřice byly sedmou nejvíce zasaženou obcí, kde povodně napáchaly škody v hodnotě 152 mil. Kč. Objekty k bydlení utrpěly škody 20 mil. Kč, inženýrské sítě 3 mil. Kč, inženýrské stavby 9,7 mil. Kč a škody u ostatních staveb činily 116 mil. Kč.

Litoměřice však na tom nebyly nejhůře v porovnání s ostatními obcemi na Litoměřicku. Daleko větší škody napáchaly povodně ve městech a obcích, které spadají do správní

působnosti města Litoměřice. V Terezíně se jednalo o škody v hodnotě 921,6 mil. Kč a v rámci Ústeckého kraje se jednalo o vůbec největší škody. V obci Křesice byly škody 231,6 mil. Kč. V celkovém součtu se jednalo o škody v hodnotě 1 305 mil. Kč a představovaly tak 37 % z celkových škod v Ústeckém kraji a 8 % z celkových škod na území ČR.

Tabulka 10: Počet evakuovaných obcí a osob při povodních v roce 2013

Území	Počet evakuovaných obcí	Počet evakuovaných osob
Česká republika	105	26 466
Ústecký kraj	34	11 997
Litoměřicko	12	4 797

Zdroj: vlastní zpracování na základě [12]

V průběhu povodní byla v některých obcích situace na tolik kritická, že lidé z těchto obcí museli být evakuováni. Na území ČR bylo evakuováno celkem 105 obcí. V Ústeckém kraji se jednalo o 34 obcí, což představovalo téměř jednu třetinu zasažených obcí na území ČR a právě na Litoměřicku muselo být evakuováno 12 obcí, např. obec Křešice a Terezín, o kterých bude pojednáno dále. Celkem na území ČR bylo evakuováno 26,5 tis. obyvatel. Z toho téměř polovina obyvatel byla evakuována v Ústeckém kraji. Na Litoměřicku se jednalo o 4,8 tis. obyvatel.

Po opadnutí vody stála před lidmi ze zaplavených oblastí náročná práce s odstraňováním následků povodně. Významným pomocníkem byly humanitární organizace - ADRA, o. p. s., Diakonie ČCE, Člověk v tísni, o. p. s., Charita ČR, Český červený kříž, Potravinové banky, Naděje a Město Litoměřice.

Během povodní a také následně při odstraňování škod mezi sebou humanitární organizace spolupracovaly. Byly koordinovány aktivity, aby nedošlo k překrývání pomoci v postižených oblastech, a současně byla také rozdělena území, kde jednotlivé organizace pomáhaly. Z tohoto důvodu se na Litoměřicku během povodní sešli zástupci výše zmíněných humanitárních organizací. Tyto organizace si předaly informace o dosavadních krocích v rámci povodňové pomoci a domluvily další postup, jak budou spolupracovat. Po vzájemné dohodě bylo rozděleno území, kde jednotlivé organizace působily a to následně [24]:

- ADRA: Křešice, Třeboutice, Nučnice, Lounky;
- Diakonie ČCE: Terezín, Nové Kopisty, České Kopisty, Nučnický, v případě potřeby Mlékojedy;

- Charita ČR: Píšťany, Žalhostice, Velké Žernoseky, Libochovany;
- Armáda spásy: Počaply;
- Město Litoměřice: Litoměřice.

Litoměřice patřily k nejsilněji zasaženým oblastem na našem území. Litoměřice jsou okresním městem v Ústeckém kraji, ležící na soutoku Labe a Ohře v Ústeckém kraji. Ve městě žije okolo 25 tis. obyvatel [56].

Litoměřicko je složitým povodňovým uzlem a od roku 2002 se město a jeho okolí potýká s následky povodní už posedmé. Povodně v roce 2013 byly srovnatelné s povodněmi v roce 2002, kdy město zasáhla stoletá povodeň. V rámci Litoměřic jako obce s rozšířenou působností bylo částečně nebo úplně zaplaveno patnáct obcí.

Koordináční týmy ADRY, které působily na Litoměřicku, měly svou základnu právě v Litoměřicích, kde byl také současně zřízen humanitární sklad. V tomto skladu byl uskladněn potřebný materiál, který sloužil jak pro práci dobrovolníků tak i pro postižené povodněmi. Sklad byl přístupný pouze koordinátorům ADRY z důvodu zajištění bezpečnosti manipulace s materiálem a z důvodu obavy zneužití této pomoci. Materiální pomoc byla distribuována na základě aktuálních potřeb obcí i jednotlivých domácností, které především potřebovali dezinfekci, náradí a ochranné pracovní pomůcky [4].

V Litoměřicích také pomáhala Charita ČR, přesněji Diecézní charita Litoměřice, která se nejprve zaměřila na evakuaci postižených obyvatel, následně poskytla materiální pomoc, zapůjčila vysoušeče a pomáhala s odklizením následků povodní. Současně také provedla sociální šetření, na základě kterého tato humanitární organizace rozdělila finanční pomoc mezi vybrané domácnosti. Jednalo se o zhruba 400 domácností, kterým byla poskytnuta tato finanční pomoc k obnově bydlení. Charita ČR finanční pomoc rozdělila mezi seniory, rodiny s dětmi, lidi se zdravotním postižením a lidi v mimořádně obtížné životní situaci. Mezi tyto domácnosti bylo rozděleno 16 mil. Kč, kde velkou většinu těchto finančních prostředků poskytla německá Charita Deutsche Caritasverband, která věnovala okolo 12 mil. Kč.

Na základě již zmíněného sociálního šetření, byly vyhledány osoby, které obtížně zvládaly náročnou životní situaci a potřebovaly psychosociální pomoc či odborné poradenství. V Litoměřicích byla psychosociální služba poskytnuta více než 100 lidem. Celkem 44 dobrovolníků z moravských charit se postupně vystřídalo v Litoměřicích a okolí, kde pomáhali v humanitárních skladech a také s odklizením následků po povodních, kteří pomohli celkem 38 rodinám [25].

Pomoc Charity v Litoměřicích spočívala také v provozu humanitárního skladu materiální pomoci a také evakuačního centra, kde bylo ubytováno celkem 191 obyvatel. Po opadnutí vody také distribuovala do zatopených domácností 159 vysoušečů, jednu elektrocentrálu, dva vysokotlaké čističe na špinavé zdi a pět vysavačů bahna [23].

V Litoměřicích byl také Českým Červeným křížem provozován stacionář, kam mohli rodiče umístit své děti po dobu, když odstraňovali následky povodní. Nebyla ani stanovena otevírací doba, jelikož vychovatelky, které se staraly o děti, byly ochotné zůstat s dětmi, jak bylo potřeba.

Zdaleka největší povodňové škody na Litoměřicku vznikly v Terezíně. Jedná se o malé pevnostní město s rozsáhlým a ve velké míře zachovalým opevněním z konce 18. století. Město Terezín se do obecného povědomí zapsalo smutnými událostmi 2. světové války, kdy byl jeho prostor využit pro zřízení židovského ghetta a věznice gestapa. Terezín se škodami 921,6 mil. Kč byl po hl. m. Praze druhou obcí s největšími škodami na území celé ČR. Z tohoto důvodu, kdy se ve městě nachází významné historické památky, byly škody právě tak vysoké, došlo totiž k zatopení např. židovského hřbitova s krematoriem, velkého množství podzemních chodem a dalších významných částí tohoto města [74],[57].

Diakonie ČCE v Terezíně pomáhala s odklizením následků povodní, poskytovala zasaženým lidem informační služby a poradenství, finanční pomoc a technickou pomoc. V Terezíně také zřídila humanitární základnu, která sloužila jako zázemí pro dobrovolníky a techniku.

Diakonie ČCE pomáhala i dlouho po povodni, jelikož velká část postižených rodin i rok po povodních stále bojovala s nadlimitní vlhkostí ve svých obydlích. Na tuto skutečnost Diakonie ČCE zareagovala vytvořením programu, který byl určený pro domácnosti na několika místech v ČR ale také právě na Litoměřicku. Tento program byl určen pro domácnosti, které se i rok po povodních potýkaly s vlhkostí nad 15 %. Mnohé domácnosti, kvůli zvýšeným nákladům za elektřinu, s vysoušením pomocí vysoušečů přestalo a z tohoto důvodu se Diakonie ČCE rozhodla otevřít dotační program na vysoušení domácností, jehož cílem bylo zlepšit podmínky bydlení v zaplavených domácnostech. Tato humanitární organizace vyslala do terénu stavební techniky, kteří poskytli zasaženým bezplatné stavební poradenství a současně také vyřizovali přihlášky do tohoto programu, do kterého se přihlásilo přes 150 domácností. Těmto domácnostem byla poskytnuta finanční podpora na spotřebu elektrické energie ve výši 1 000 Kč na jeden vysoušeč na jeden měsíc [21].

Obec Křešice se nachází v okrese Litoměřice přibližně 6 km od Litoměřic a leží na pravém břehu řeky Labe. V obci byly po povodních v roce 2002 vybudovány mobilní protipovodňové bariéry, které měly Křešické ochránit proti dvacetileté vodě. Obec se ale i přes stavbu těchto bariér a řady dalších opatření velké vodě neubráníla a všichni její obyvatelé museli být evakuováni. Obec totiž zasáhla padesátiletá povodeň, která poškodila 260 domů, a 1020 obyvatel muselo být evakuováno [26],[14].

Na základě koordinačního setkání zástupců města Litoměřice a humanitárních organizací, v obci Křešice působila humanitární organizace ADRA, která zde působila i při povodních v roce 2002.

Na místě mimořádné události působili koordinátoři ADRY, kteří vyhodnocovali situaci v terénu. Po opadnutí vody začali okamžitě s distribucí materiální pomoci, zapůjčovali vysoušeče a koordinovali práce dobrovolníků. ADRA v Křešicích koordinovala 60 dobrovolníků, kteří pomáhali s odklízecími pracemi. Jednalo se především o odklizení bahna, o vynášení nábytku, vytrhávání podlah, čištění stěn apod. Po skončení těchto prací ADRA zapůjčila do zatopených domácností 170 vysoušečů.

Postiženým byla také poskytnuta materiální pomoc, prostřednictvím které byli občané zásobováni hygienickými prostředky, odklízecím náradím a především pitnou vodou. Mnoho domácností totiž mělo jako jediný zdroj pitné vody studnu a na základě toho ADRA také zprostředkovávala sanaci studní.

ADRA však nezůstala jenom u materiální a dobrovolnické pomoci. Zaplaveným domácnostem poskytla také finanční prostředky na základě osobních návštěv domácností, kdy pro vyšší finanční pomoci byla určující výše škody, počet členů domácnosti a finanční situace rodiny. Finanční prostředky pro tento druh pomoci byly získány z veřejné sbírky, kde se sešlo 22 mil. Kč.

Do obce Křešice tato humanitární organizace vyslala KIP tým o 5 členech. Jednalo se o psychosociální tým, který je tvořen proškolenými dobrovolníky, kteří poskytovali psychosociální podporu zasaženým lidem [3].

Závěrem lze říci, že humanitární pomoc poskytnutá na Litoměřicku se nijak zásadně nelišila od poskytnuté humanitární pomoci v ČR. Na území Litoměřicka byla poskytnuta základní pomoc - materiální, finanční, psychosociální a dobrovolnická. Jelikož Litoměřicko patřilo k jednomu z nejvíce zasažených regionů v rámci ČR, byla z tohoto důvodu intenzita a výše poskytnuté humanitární pomoci větší než v ostatních částech ČR. Na území postiženého Litoměřicka působilo několik humanitárních organizací, které mezi sebou

spolupracovaly ve snaze, aby se pomoc dostala ke všem potřebným, aby se činnosti těchto organizací navzájem nepřekrývaly a prostředky byly poskytnuty transparentně a spravedlivě.

Humanitární organizace si rozdělily území, kde každá organizace působila a také se současně domluvily na druhu poskytované pomoci. Na provoz evakuačních středisek v Litoměřicích se zaměřila Diecézní charita Litoměřice, koordinaci dobrovolníků zajišťovala ADRA s Člověkem v tísní, následnou finanční pomoc poskytla ADRA, Diakonie ČCE a Diecézní Charita Litoměřice, psychosociální pomoc zajišťovali pracovníci Naděje. Sklady humanitární pomoci provozovala ADRA a Diecézní Charita Litoměřice, které současně po opadnutí vody poskytly vysoušeče. Ze setkání také vyplynuly nedostatky v materiální pomoci, kdy sklady humanitární pomoci postrádaly základní věci, jako zubní kartáčky, mýdla, dětské pleny apod.

5 FINANCOVÁNÍ HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ A JEJICH BUDOUCÍ VÝVOJ

Kapitola se zabývá financováním vybraných humanitárních organizací, které jsou nevládními neziskovými organizacemi (dále jen NNO). Obecně lze dělit všechny neziskové organizace do dvou skupin. První skupinu tvoří již zmíněné nevládní neziskové organizace, které jsou zakládány soukromými subjekty, které vznikly za účelem vykonání veřejně prospěšné činnosti, nikoliv za účelem dosahování zisku. Do této skupiny jsou řazeny spolky, ústavy, nadace a nadační fondy a evidované právnické osoby. Druhou skupinou neziskových organizací jsou organizace veřejnoprávní, jejichž zakladatelem jsou veřejnoprávní subjekty.

NNO se vyznačují následujícími charakteristikami, podle nichž jsou [67], [70]:

- institucionalizované – tj. mají jistou institucionální strukturu, bez ohledu na to, zda jsou formálně nebo právně registrovány;
- soukromé - jedná o právnické osoby oddělené od státní správy a ani jí nejsou řízeny. To neznamená, že nemohou mít významnou státní podporu, nebo že ve vedení nemohou být mj. státní úředníci. Rozhodující je fakt, že základní struktura neziskových organizací je ve své podstatě soukromá;
- neziskové – ve smyslu nerozdělování zisku, tj. nepřipouští se u nich žádné přerozdělování zisků vzniklých z činnosti organizace mezi vlastníky nebo vedení organizace. Tyto organizace mohou svou činností vytvářet zisk, který ale musí být použit na cíle dané posláním organizace;
- samosprávné a nezávislé - mají vlastní pravidla, nejsou kontrolovány státem ani nijak ovlivňovány zvenčí, řídí samy sebe;
- dobrovolnické - vykonávají své funkce na základě dobrovolného rozhodnutí a využívají dobrovolnou účast v různých formách.

Dle nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) existují v ČR následující typy neziskových organizací:

- Spolky - dříve známé jako občanská sdružení, jsou zvláštní formou právnické osoby. Alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm. Jsou založeny za účelem vzájemných prospěšných cílů (sportovní kluby, myslivecká sdružení apod.)

nebo za účelem veřejně prospěšných cílů (poskytování sociálních služeb, vzdělávání apod.), případně cílů smíšených [5]. Spolky jsou upraveny podle § 214 v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

- Ústavy - právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky. Ústav provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených [76]. Ústavy jsou upraveny podle § 402 v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Nadace a nadační fondy - Nadace představují účelové sdružení majetku. Zakladatel zakládá nadaci k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Účel nadace může být veřejně prospěšný, spočívá-li v podpoře obecného blaha, i dobročinný, spočívá-li v podpoře určitého okruhu osob určených jednotlivě či jinak. Zakazuje se založit nadaci za účelem podpory politických stran a hnutí nebo jiné účasti na jejich činnosti. Zakazuje se založit nadaci sloužící výlučně výdělečným cílům. Nadační fond představuje účelové sdružení majetku a zakladatel zakládá nadační fond k účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky [76]. Nadace a nadační fondy jsou upraveny podle § 306 a § 395 v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Sociální družstvo - Sociálním družstvem je družstvo, které soustavně vyvíjí obecně prospěšné činnosti směřující na podporu sociální soudržnosti za účelem pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti s přednostním uspokojováním místních potřeb a využíváním místních zdrojů podle místa sídla a působnosti sociálního družstva, zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje [77]. Sociální družstvo je upraveno § 758 v zákoně č.90/2012 Sb., o obchodních korporacích.
- Evidované právnické osoby - orgán církve a náboženské společnosti, řeholní instituce nebo jiná církevní instituce osob hlásících se k církvi nebo náboženské společnosti založené za účelem vyznávání náboženské víry nebo účelové zařízení pro poskytování charitativních služeb [75]. Evidované právnické osoby jsou upraveny § 15a v zákoně č.3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech.

Vybrané humanitární organizace Diakonie ČCE a Charita ČR jsou církevními právnickými osobami. Člověk v tísni a ADRA jsou obecně prospěšnými společnostmi, které již dle nového občanského zákoníku dále vznikat nebudou. Předpokládá se, že budou vznikat zejména v právní formě nadace či nadačního fondu nebo v právní formě ústavu. Na základě nového

občanského zákoníku si však obecně prospěšné společnosti mohou tuto právní formu zachovat.

5.1 Financování nevládních neziskových organizací

Všechny výše uvedené subjekty potřebují k plnění svého poslání finanční zdroje. NNO jsou financovány z několika různých zdrojů, neboli mají vícezdrojové financování. Více zdrojů zajišťuje organizaci větší stabilitu a nezávislost.

Samofinancování, neboli **získávání zdrojů z vlastní činnosti**, je jednou z možností jak NNO získává finanční prostředky. Lze sem zařadit příjmy z vlastní činnosti, které jsou tvořeny prodejem vlastních výrobků a služeb, např. z pořádání nejrůznějších akcí.

Jinou alternativou, jak může NNO získat finanční zdroje, jsou prostředky pocházející od svých vlastníků nebo od jiných externích institucí, např. vklady do společnosti, státní rozpočet, územní rozpočty, Nadační investiční fond, sponzorství, dárcovství, veřejné sbírky a příjmy z loterií a her.

Vklady do společnosti

Vklady do společnosti u NNO jsou konstituovány na členském principu. Vklady do společnosti jsou pravidelným zdrojem příjmů především u občanských sdružení, resp. spolků, politických stran apod.

Státní rozpočet

NNO může získat dotace z veřejných rozpočtů. Mluvíme-li o centrální úrovni, máme na mysli dotace ze státního rozpočtu v gesci ministerstev a dalších kapitol státního rozpočtu, např. všeobecná pokladní správa, Akademie věd apod.

V současné době poskytuje státní dotace 13 resortních ministerstev, které každý rok vyhlašují soutěž, kde se NNO mohou ucházet o dotace. „Dotace jsou zcela v kompetenci ministerstev a jsou poskytovány formou spolufinancování jednorozhodných projektů, které předkládají neziskové organizace na základě smlouvy, uzavřené mezi ministerstvem a příjemcem dotace. Dotace musí příjemce použít a vyúčtovat ve stejném kalendářním roce, v kterém mu byly poskytnuty.“ [71]

Poskytování dotací z jednotlivých ministerstev se řídí zákonem č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí v ČR a také Zásadami vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nevládním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy.

V roce 2013 bylo NNO ze státního rozpočtu poskytnuto přes 7000 dotací o hodnotě 7 011,1 mil. Kč. Největší podíl poskytnutých dotací NNO poskytlo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a pak Ministerstvo práce a sociálních věcí [70].

Územní rozpočty

NNO mohou také žádat o dotace na regionální a místní úrovni. Jedná se o prostředky získané z rozpočtů krajů, obcí a svazku obcí. V roce 2013 bylo NNO z rozpočtů krajů poskytnuto přes 11,5 tis. dotací ve výši 1 684,5 mil. Kč. Největší dotace poskytlo Hl. m. Praha, Kraj Vysočina a Olomoucký kraj [70].

Nadační investiční fond

Nadační investiční fond (dále jen NIF) byl zřízen v roce 1991 zákonem č. 171/1991 Sb. a představuje přímý finanční dar státu nadacím, jehož cílem je podpořit finanční nezávislost NNO na státu. Nadace, které obdržely tyto finanční prostředky, je nesmí spotřebovat a stávají se součástí jejich nadačního jmění. Výnosy z toho jmění jsou nadace povinny použít na podporu činnosti jiných subjektů neziskového sektoru. Nadační investiční fond přiděluje příspěvky nadacím, které uspějí ve výběrovém řízení a které se osvědčily poskytováním grantů v minulosti. Současně NIF uděluje příspěvky pouze v případě, že jsou určeny do nadačního jmění a nadace budou využívat na granty pouze každoroční výnosy [43].

Nadace

Nadací, resp. nadačním fondem se rozumí [6]: „účelové sdružení majetku, které zřizovatel zakládá za účelem dosažení veřejně prospěšného cíle. NNO zaměřené na stejnou oblast je musí vyhledat, seznámit se, co a za jakých podmínek podporují, a aktivně je oslovovat. Při oslovování nadace je nutné vycházet z faktu, že se nejedná o dárce, nýbrž samostatný neziskový subjekt, který sleduje vlastní poslání. Pokud se NNO podaří najít soulad mezi vlastním posláním a posláním nadace, může očekávat úspěch podaných žádostí.“

Podstatou nadace je nadační jmění, jehož výnosy slouží k dosahování účelu nadace. Účelu je dosahováno především formou poskytování nadačních příspěvků třetím osobám. Oproti tomu nadační fond nemá nadační jmění a dosahuje účelu, veškerým svým majetkem [53].

Sponzorování a dárcovství

Sponzorství a dárcovství je další možností pro NNO, jak získat finanční zdroje. Firmy mohou NNO pomáhat dvěma způsoby a to právě zmíněným dárcovstvím nebo sponzorstvím.

Sponzorství je [7]: „podpora převážně neziskové akce, osoby nebo organizace formou finančního nebo materiálního daru. Na sponzoring se ale dnes spíše nahlíží jako na placenou službu, ze které má sponzor marketingový přínos především, pokud jde o zviditelnění. Jedná se tedy o poskytování propagační a reklamní služby NNO sponzorovi.“

Dárcovství může mít několik podob. Může jít o bezúplatné poskytnutí služby, převod majetku avšak nejoblíbenějším způsobem podpory jsou finanční dary a dary vlastních výrobků a služeb. Dárcovství může být poskytnuto buď fyzickou, nebo právnickou osobou [7].

Veřejné sbírky

V zákoně č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů je veřejná sbírka definována jako [78]: „získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo charitativní, rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochrana kulturních památek, tradic nebo životního. Sbírkou je oprávněna konat za podmínek stanovených tímto zákonem pouze právnická osoba“.

5.2 Financování vybraných humanitárních organizací

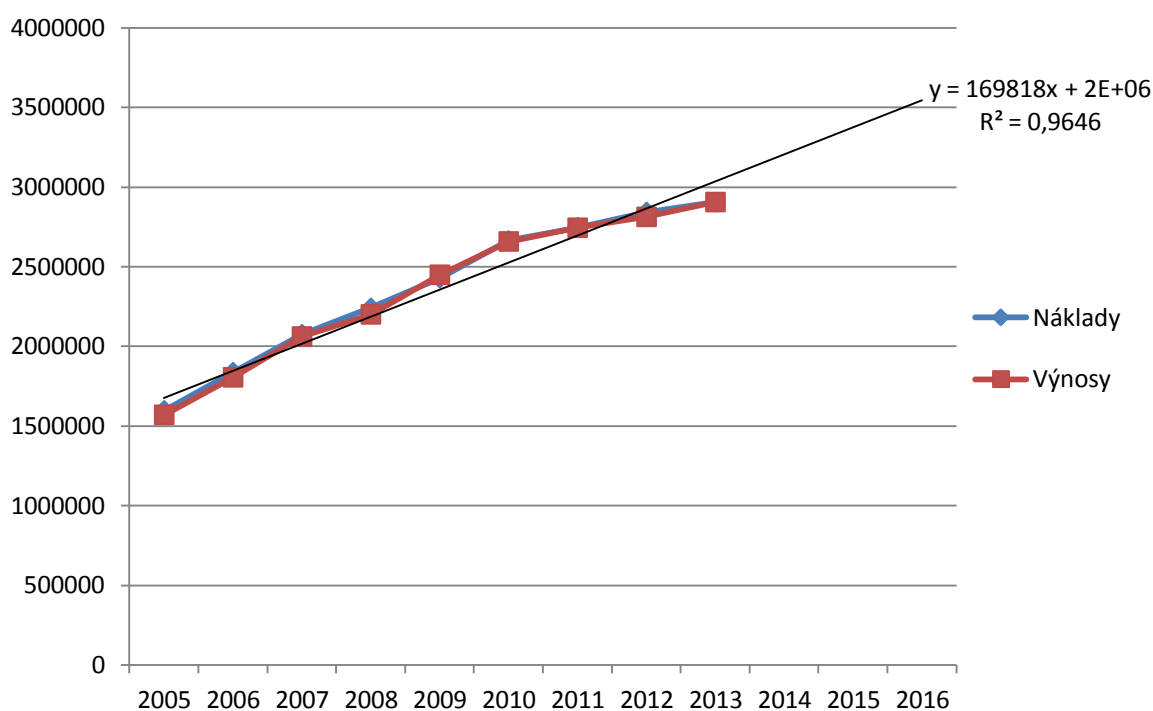
Kapitola je věnována způsobu financování vybraných humanitárních organizací, kterými jsou Člověk v tísni, o. p. s., ADRA o. p. s., Charita ČR a Diakonie ČCE. U jednotlivých organizací je uveden graf vývoje výnosů a nákladů a také struktury výnosů za období 2005 – 2013. Podrobnější přehled výnosů jednotlivých organizací je přiložen v příloze B, C a D. Současně u každé organizace je znázorněna spojnice trendu, která slouží k určení budoucího vývoje výnosů mezi lety 2014 – 2016.

5.2.1 Charita Česká republika

Charita ČR je největším nevládním poskytovatelem zdravotnických a sociálních služeb v ČR a její hlavní činností je zpoplatněná pomoc potřebným v ČR, mimo to ale také organizuje humanitární pomoc a dobročinné programy pro zahraničí. Charita ČR se člení na charity na místní a regionální úrovni. Místní charity tvoří 348 farních, městských a oblastních Charit, které obvykle provozují jednotlivé služby a zařízení. Na regionální úrovni se tyto subjekty sdružují do dvou arcidiecézních a šesti diecézních Charit. Jedná se o Charity Brno, Praha, Olomouc, Ostrava - Opava, České Budějovice, Hradec Králové, Litoměřice, které mají vlastní právní subjektivitu. Na celostátní úrovni pak všechnu tuto činnost zajišťuje

Charita ČR. Níže bude popsána struktura financování v celkovém souhrnu, bude se tedy jednat o součet finančních prostředků jak Charity ČR tak i jednotlivých arcidiecézních Charit, působících na regionální úrovni.

Vývoj výnosů a nákladů Charity ČR v letech 2005 až 2013, je uveden na obrázku č. 6. Na první pohled je zcela patrné, že došlo mezi těmito lety k velkému nárůstu jak výnosů, tak i nákladů. Charita ČR v roce 2013 hospodařila s finančními prostředky ve výši 2,9 mld. Kč. Oproti roku 2005 se jednalo o nárůst o 1,3 mld. Kč. Tento vývoj byl způsoben především nárůstem tržeb za vlastní výkony. Charita ČR totiž poskytuje komplexní péči lidem, kteří se ocitli v nouzi, tíživé sociální situaci, lidem zasaženým mimořádnou událostí jako jsou povodně apod.

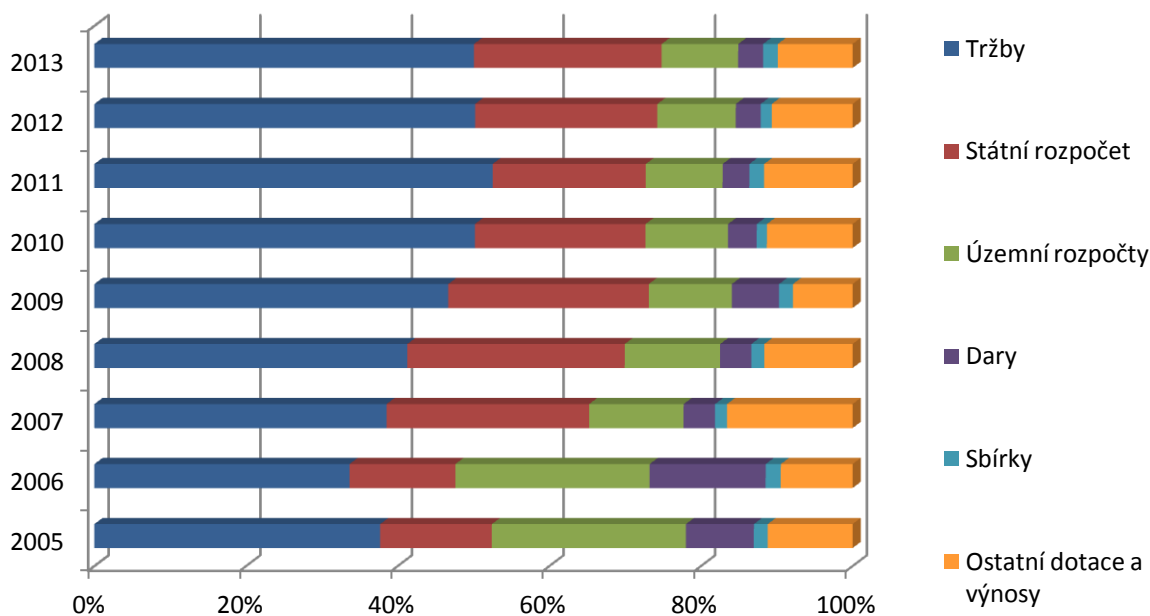

Obrázek 5: Vývoj výnosů a nákladů Charity ČR v letech 2005 – 2013 v tis. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle [40]

Jelikož se jedná o neziskovou organizaci, která není založena za účelem zisku, jsou náklady a výnosy téměř shodné. To však neznamená, že by tato humanitární organizace nemohla zisku dosáhnout. Během let 2005 až 2013 dosáhla Charita ČR zisku pouze v roce 2009, který se musel použít na dané poslání této organizace. Ve zbylých letech bylo dosaženo ztrát, které byly ponechány do doby, než organizace dosáhla či dosáhne kladného výsledku hospodaření.

Znázorněné výnosy i náklady mají neustálou tendenci růst a lze tento vývoj očekávat i v budoucích letech, jak naznačuje vložená spojnice trendu na obrázku č. 6. O tom, že výnosy v budoucnu budou stále růst, vypovídá hodnota spolehlivosti R^2 , která je 0,9646. Tato hodnota udává, s jakou pravděpodobností bude dosaženo tohoto vývoje. Jelikož se hodnota blíží jedné, je velmi vysoká pravděpodobnost, že výnosy v dalších letech porostou.

Obrázek 6: Struktura výnosů Charity ČR v letech 2005 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle [40]

Finanční a hmotné prostředky získává Charita ČR ze státních a územních rozpočtů, od domácích i zahraničních dárců, církevních i ostatních sbírek, Evropské unie a také z vlastní činnosti. K porovnání vývoje struktury výnosů v letech 2005 – 2013 bude sloužit obrázek č. 8. Během sledovaného období nedošlo k žádné výrazné změně ve struktuře výnosů. Podíl tržeb za vlastní výrobky, služby a od zdravotních pojišťoven se sice zvýšil a to na úkor územních rozpočtů, avšak nejednalo se o výraznou změnu. Největší podíl získaných prostředků tedy tvoří již zmíněné tržby (za vlastní výrobky, služby a od zdravotních pojišťoven), dále následuje státní rozpočet, územní rozpočty a ostatní výnosy a dotace.

Jak už bylo výše uvedeno, Charita ČR poskytuje zdravotní a sociální služby. Za tímto účelem provozovala speciální střediska pro sociální poradenství, sociální péči, zdravotní péči, hospicovou péči apod. Celkem těchto středisek v roce 2013 provozovala 1198. V porovnání s rokem 2005 se zvýšil počet těchto středisek o dvojnásobek. Lze se tedy domnívat, že tato skutečnost měla výrazný vliv na zvýšení tržeb.

Významným zdrojem pro Charitu ČR jsou také dotace ze státního rozpočtu. V roce 2005 tvořily 15 % z celkových výnosů a v roce 2013 už to bylo 25 %. Těchto rozdílných 10 % představuje téměř 500 mil. Kč. Největší dotace v rámci státního rozpočtu udělilo Ministerstvo práce a sociálních věcí, dále finanční prostředky také poskytl Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo vnitra. U územních rozpočtů nastala přesně opačná situace. V roce 2005 tvořily čtvrtinu celkových výnosů a v roce 2013 už to bylo pouhých 10 %. Došlo k poklesu o téměř 110 mil. Kč. Závislost této humanitární organizace na veřejných zdrojích je poměrně velká, jelikož téměř 40 % všech výnosů přichází ze státního rozpočtu a také rozpočtů krajů, měst a obcí.

Po vstupu ČR do EU se humanitárním organizacím naskytlá příležitost čerpat prostředky pro svoji činnost nejen ze státního a územních rozpočtů, darů, sbírek apod., ale také nově ze zdrojů EU. Dotace EU zahrnuje Charita ČR do položky ostatních dotací, které představují 10 % z celkových zdrojů Charity ČR a během let 2005 – 2013 se výrazným způsobem neměnily. A právě významnou položku těchto ostatních dotací a výnosů tvoří dotace od EU. Organizace zabývající se humanitární pomocí, které mají zájem o financování svých projektů z prostředků Úřadu pro humanitární pomoc Evropské komise (ECHO), jsou povinny uzavřít s ECHO tzv. Rámcovou smlouvu o partnerství, známou pod zkratkou FPA (Framework Partnership Agreement). Podpisu předchází splnění přísných podmínek, např. finanční kritérium, nestrannost v rozdělování pomoci, věrohodnost a serióznost apod. Toto partnerství umožnilo Charitě ČR čerpat finance z programů ECHO [55],[19].

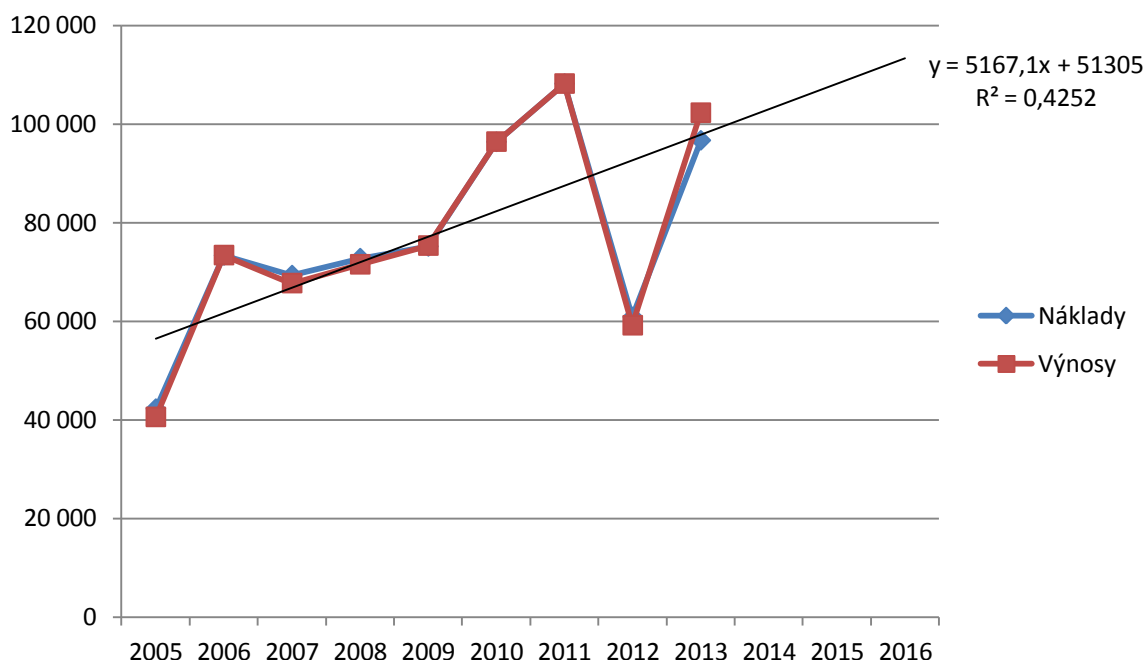
Posledními zdroji Charity ČR jsou sbírky a dary od jednotlivců a organizací. Charita ČR v roce 2005 získala dary v hodnotě 140 mil. Kč a o rok později v hodnotě 275 mil. Kč. A právě od roku 2006 má vývoj darů neustále klesající tendenci a v roce 2013 dary činily pouhých 95 mil. Kč. V porovnání s rokem 2005 se jedná o pokles o 6 %, a v porovnání s rokem 2006, kdy Charita ČR obdržela nejvyšší dary, se jednalo dokonce o pokles o 12 %.

Co se týče sbírek, Charita ČR pořádá každoročně dobročinnou akci zvanou Tříkrálová sbírka. Výtěžek této sbírky je určen na pomoc nemocným, matkám s dětmi v tísní, seniorům a dalším jinak sociálně potřebným skupinám obyvatelstva a nejméně 10 % z výnosu sbírky putuje na humanitární pomoc do zahraničí. Tato sbírka má tradici v ČR od roku 2000 a do roku 2013 získala prostředky v hodnotě 725 mil. Kč. Úspěch Tříkrálové sbírky závisí na aktivitě dobrovolníků ve všech částech ČR. Od roku 2005 se počet dobrovolníků neustále zvětšoval a v roce 2013 tento rozdíl oproti roku 2013 činil 6 tis. dobrovolníků.

Tato skutečnost zapříčinila každoroční nárůst výtěžku této sbírky. V prvním roce Tříkrálová sbírka získala pouhých 4,5 mil. Kč a v roce 2013 už to bylo neuvěřitelných 77 mil. Kč [68].

5.2.2 ADRA, o. p. s.

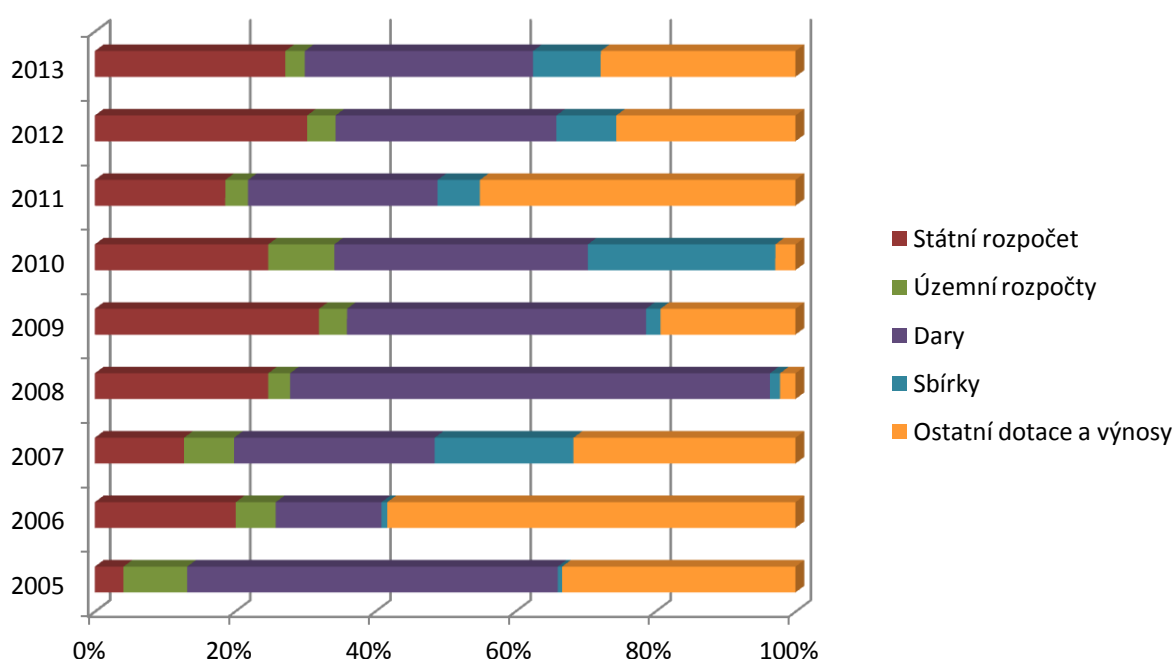
Celkové výnosy a náklady humanitární organizace ADRA jsou uvedené na obrázku č. 9. Průběh výnosů a nákladů mezi lety 2005 až 2013 má sice rostoucí tendenci jak naznačuje vložená spojnice trendu, avšak v roce 2007 a 2012 byl zaznamenán pokles, kdy právě v roce 2012 došlo k největšímu poklesu nákladů a výnosů v tomto sledovaném období. Oproti předešlému roku náklady a výnosy klesly o téměř 50 mil. Kč. I přes tuto skutečnost lze konstatovat, že průběh nákladů a výnosů má rostoucí tendenci a lze předpokládat, že i v následujících letech dojde k růstu. Je ale důležité si uvědomit, že se jedná o pouhý odhad, který vzhledem k výkyvům není úplně přesný a o čemž vypovídá i hodnota spolehlivosti, která je pouze 0,4252. Čím více se blíží hodnota spolehlivosti k nule, tím menší je pravděpodobnost, že se výnosy budou vyvíjet předpokládaným směrem. Na nízkou hodnotu spolehlivosti měl vliv mimořádný pokles v roce 2012, který byl způsoben ukončením některých veřejných sbírek a snížením objemu darů věnovaných dárci na humanitární pomoc. V případě, že by pokles nebyl tak vysoký, hodnota spolehlivosti by dosahovala vyšších hodnot.

Obrázek 7: Vývoj výnosů a nákladů ADRY v letech 2005 – 2013 v tis. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle [3]

ADRA financuje svou práci ze zdrojů, jejichž struktura se během sledovaného období výrazně měnila. Jak ukazuje obrázek č. 9, v prvních třech letech získala ADRA nejvíce finančních prostředků z ostatních dotací a výnosů. Z důvodu ne tak podrobného členění jako u humanitárních organizací Člověk v tísni a Charita ČR, jsou do této kategorie zahrnuty jak dotace od EU, tak tržby za vlastní výrobky a služby a také příjmy od nadací a ostatních nevládních neziskových organizací. Uprostřed sledovaného období došlo k velkému poklesu těchto zmiňovaných ostatních dotací a výnosů, nicméně v posledních třech letech došlo k opětovnému nárůstu. Bohužel ADRA ve svých finančních zprávách blíže nespecifikuje, kolik a jakých finančních prostředků tvoří tyto ostatní dotace a výnosy.

Obrázek 8: Struktura výnosů ADRY v letech 2005 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle [3]

Nevýznamnější zdrojem prostředků pro humanitární organizaci ADRA byly dary. Podíl darů na celkové struktuře příjmů se také ve sledovaném období měnil. Největší podíl dary tvořily v roce 2008, kdy představovaly téměř 70 % celkových zdrojů. Tyto dary pochází od soukromých i veřejných subjektů, tedy od jednotlivců, firem, měst a obcí. Ve sledovaném období činily každoročně v průměru 36 %. V roce 2008 ADRA spustila ojedinělý projekt dárcovství přes internet pod názvem eDonation. Dárci nepřispívají na celý projekt, ale na konkrétní část, kterou si sami zvolí na webových stránkách tohoto projektu. Jedná se o rychlý způsob, jak přispět na projekty ADRY v rozvojových zemích, které se týkají např. podpory vzdělávání, zdravotnictví, podnikání, drobného zemědělství atd. [28].

V roce 2012 byl spuštěn dárcovský program ADRY s názvem Mince denně, jehož cílem bylo rozšířit základnu drobných a pravidelně přispívajících dárců, díky kterým ADRA může okamžitě reagovat na mimořádné události a také realizovat rozvojové, vzdělávací a dobrovolnické projekty [2].

Dalším projektem, do kterého se může široká veřejnost zapojit a pomoci tak lidem v nouzi, je ADRA ÚL. Slouží k udržování a rozšiřování sítě drobných dárců s pravidelným měsíčním příspěvkem, pomocí něhož se snaží ADRA vybudovat stabilnější finanční tok, ze kterého se vytvářejí finanční rezervy. V ČR je také oblíbená dárcovská SMS, která v ČR existuje od roku 2004. Do roku 2012 lidé poslali 14 milionů DMS a věnovali tak více než 377 mil. Kč. Tento dárcovský program je založen na myšlence, že i drobný pravidelný finanční dar, může znamenat významnou pomoc lidem v nouzi. Do programu se mohou lidé zapojit vyplněním jednoduchého formuláře na webových stránkách programu Mince denně. Dárci mohou přispívat denně od 1 Kč do 20 Kč. Na základě všech výše vyjmenovaných projektů a programů získala ADRA významné prostředky pro svoji činnost [18].

Dalším zdrojem financování humanitární organizace ADRA jsou dotace ze státního rozpočtu. V roce 2005 dotace ze státního rozpočtu tvořily pouhých 5 % a na konci roku 2013 se jednalo už o 27 %. Mezi těmito lety vzrostly tyto příjmy o 26 mil. Kč. V roce 2006 poskytlo Ministerstvo zahraničních věcí dotace 12 mil. Kč a jednalo se o největší dotace sledovaného období poskytnuté jedním ministerstvem. Nicméně s postupem času došlo k jejich snížení a to o polovinu, kdy v roce 2013 tyto dotace tvořily pouhých 6,5 mil. Kč. Jak již bylo výše zmíněno, během sledovaného období došlo k nárůstu podílu státního rozpočtu na celkových výnosech, což bylo způsobené především vysokými dotacemi od České rozvojové agentury, která byla zřízena v roce 2010. O rok později začala poskytovat dotace této humanitární organizaci. V roce 2011 poskytla dotace ve výši 9,5 mil Kč a v roce 2013 už dotace ve výši téměř 18 mil. Kč.

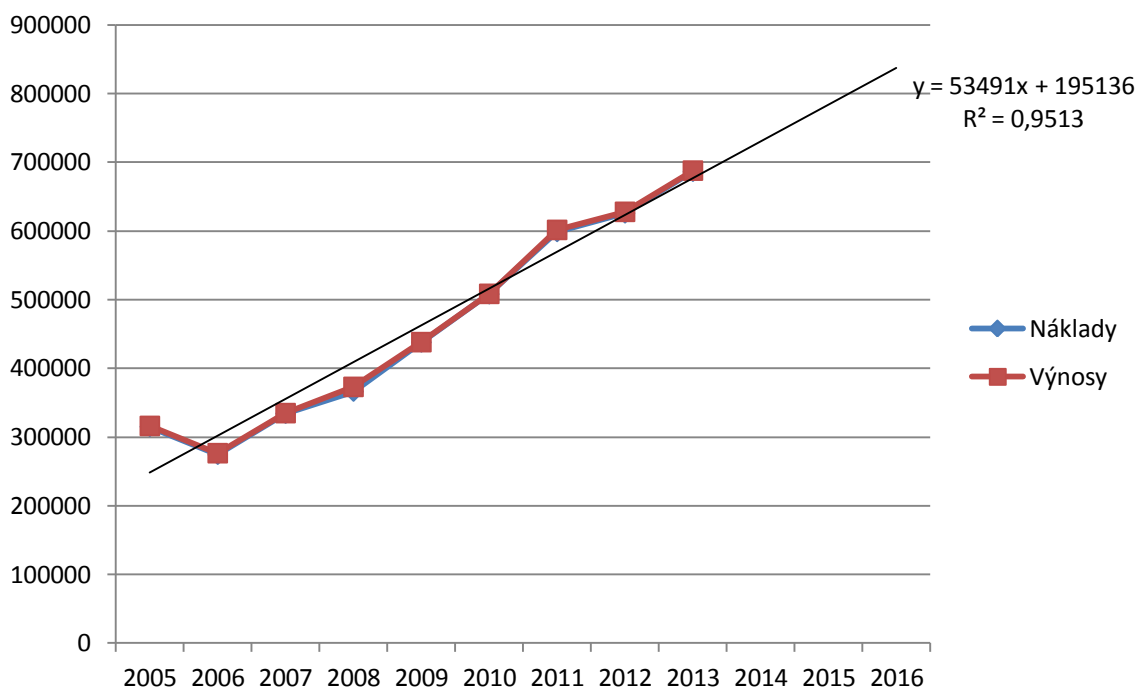
Nejmenší podíly struktury výnosů představují územní rozpočty. Během sledovaného období jejich podíl nepřekročil 10 %. Poskytovateli byly např. kraj Královéhradecký, Jihočeský, Moravskoslezský apod., a také města.

ADRA také vyhlásila několik veřejných sbírek, kam lidé mohli přispět. Tyto veřejné sbírky byly by použity na pomoc jednotlivcům, rodinám nebo skupinám, které se ocitly v tíživé životní situaci v důsledku mimořádných událostí v ČR či v zahraničí. Výnosy z veřejných sbírek dosahovaly v každém roce rozdílných podílů. V průměru se jednalo o 9 %.

Největší podíl dosáhly veřejné sbírky v roce 2010, kdy lidé přispěli částkou skoro 26 mil. Kč. Naopak nejmenšího podílu bylo dosaženo v roce 2005 s částkou pouhých 249 tis. Kč.

5.2.3 Člověk v tísní, o. p. s.

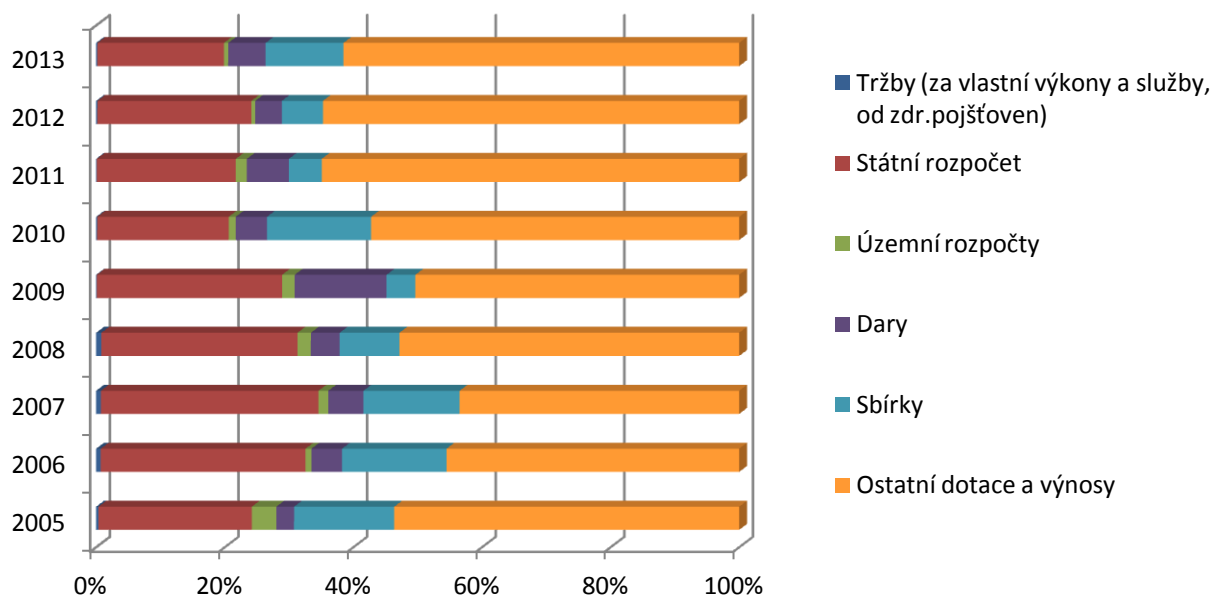
Výnosy humanitární organizace se, stejně jako u předešlých organizací, vyvíjejí rostoucím směrem. V roce 2005 výnosy činily 316 mil. Kč a na konci sledovaného období vzrostly až na 687 mil. Kč.

Obrázek 9: Vývoj výnosů a nákladů Člověka v tísní v letech 2005 – 2013 v tis. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Na základě vývoje výnosů uvedených na obrázku č. 9, lze předpokládat, že se výnosy budou s velkou pravděpodobností ubírat rostoucím směrem i nadále, jelikož hodnota spolehlivosti se blíží k jedné. Hospodářský výsledek této organizace se jako jediný po celé období pohyboval v kladných hodnotách. Největšího zisku bylo dosaženo v roce 2008 v hodnotě 6,7 mil. Kč. Jelikož Člověk v tísní je NNO, zisky v jednotlivých letech nesměly být rozděleny mezi vlastníky nebo vedení organizace a byly ponechány na činnost organizace.

Obrázek 10: Struktura výnosů Člověka v tísni v letech 2005 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Mezi hlavní zdroje příjmů této NNO patří především státní rozpočet a prostředky získané od EU. Zdroje pocházející od EU jsou na obrázku č. 10, který zachycuje strukturu výnosů Člověka v tísni v letech 2005 – 2013, zahrnutý do položky ostatní dotace a výnosy. Prostředky získané od EU v sobě zahrnují prostředky získané z fondů, tak i od Evropské komise. Největší finanční prostředky poskytuje GŘ pro humanitární pomoc (ECHO) a GŘ programy vnější spolupráce (EUROPEAID). GŘ ECHO uděluje mnohem větší finanční prostředky, než tomu bylo v prvních letech. V roce 2005 poskytlo dotace ve výši 25 mil. Kč a na konci roku 2013 už 78 mil. Kč. U druhého zmíněného GŘ EUROPEAID tak k výraznému nárůstu nedošlo. V roce 2013 obdržel Člověk v tísni dotace od tohoto generálního ředitelství ve výši 38 mil. Kč. Člověk v tísni také čerpá dotace z fondů EU prostřednictvím operačních programů ČR. Tato humanitární organizace v programovém období 2007 – 2013 čerpala finanční prostředky např. z operačních programů Lidské zdroje a zaměstnanost a Vzdělávání pro konkurenceschopnost, ze kterých každoročně plynuly největší finanční prostředky.

Člověk v tísni také dlouhodobě spolupracuje s agenturami OSN, např. s UNICEF (Dětský fond OSN), UNDP (Rozvojový program OSN), ale také s celou řadou nadací a velkými neziskovými organizacemi jak v ČR, tak i v zahraničí. Patří sem např. Nadační fond České bankovní asociace pro podporu vzdělávání a Nadační fond Českého rozhlasu. Tyto výše zmíněné zdroje jsou také zahrnutý do položky ostatní dotace a výnosy.

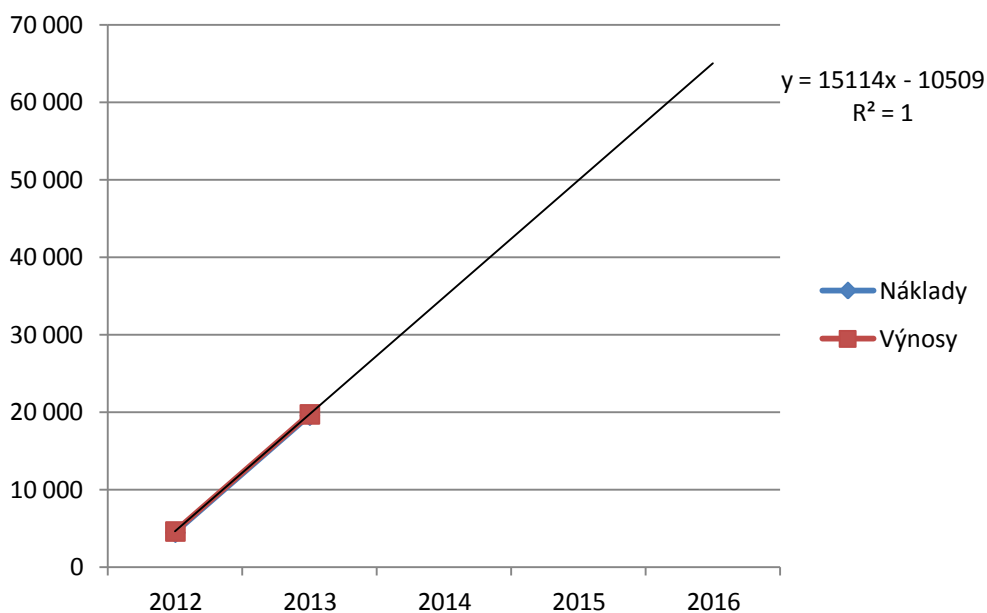
Mezi stabilní součást portfolia finančních zdrojů organizace Člověk v tísni patří státní rozpočet, který v průměru tvořil čtvrtinu celkových výnosů každý rok. Ačkoliv má státní rozpočet ve struktuře výnosů spíše klesající tendenci, ve skutečnosti ale dochází k nárůstu těchto finančních zdrojů. V roce 2005 tvořil státní rozpočet 24 % celkový výnosů a v roce 2007 dokonce 34 %. Na konci tohoto sledovaného období to bylo ale už jenom pouhých 20 %. Při bližším prozkoumání vývoje získaných finančních prostředků od státu lze zjistit, že během let 2005 – 2013 došlo k nárůstu ze 75,5 mil. Kč na 135,5 mil. Kč. Tento nárůst byl způsoben nárůstem dotací od České rozvojové agentury, které v roce 2013 tvořily 112 mil. Kč ze zmíněných 135,5 mil. Kč. Co se týče dotací od jednotlivých ministerstev, tak ty v průběhu sledovaného období klesly. K největšímu poklesu došlo u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, a to o 26 mil. Kč na pouhých 1,8 mil. Kč. Ke snížení dotací došlo taky ze strany Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva práce a sociálních věcí, avšak tento pokles nebyl tak dramatický jako v případě Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Podpora ze strany krajů, měst a obcí je v případě organizace Člověk v tísni minimální. V průměru tvoří 2 % celkových výnosů.

Člověk v tísni získává také část finančních zdrojů vyhlášením veřejných sbírek. Výše těchto finančních prostředků se pohybuje okolo 10 % ročně z celkových výnosů. Nejznámější veřejnou sbírkou je sbírka Povodně, která je reakcí na povodně v jednotlivých letech, s cílem shromáždit finance i hmotnou pomoc lidem, obcím a institucím zasaženým povodněmi. Od jednotlivců, malých firem i velkých dárců se během povodní v letech 2002 až 2013 sešlo obdivuhodných 460 mil. Kč. Největší částka byla vybrána v roce 2002, kdy ČR zasáhly největší povodně v novodobé historii. Člověk v tísni v průběhu sledovaného období vyhlásil několik veřejných sbírek, např. SOS Filipíny, SOS Haiti, Skutečná pomoc, Postavme školu v Africe a další.

Poslední možností jak Člověk v tísni získává prostředky, jsou dary od jednotlivců a firem. Za tímto účelem organizace zřídila Klub přátel Člověka v tísni, který byl založen na začátku roku 2003. Cílem programu je navázání a udržení dlouhodobého vztahu s jednotlivými dárci, kteří pravidelně přispívají na projekty organizace.

5.2.4 Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové pomoci

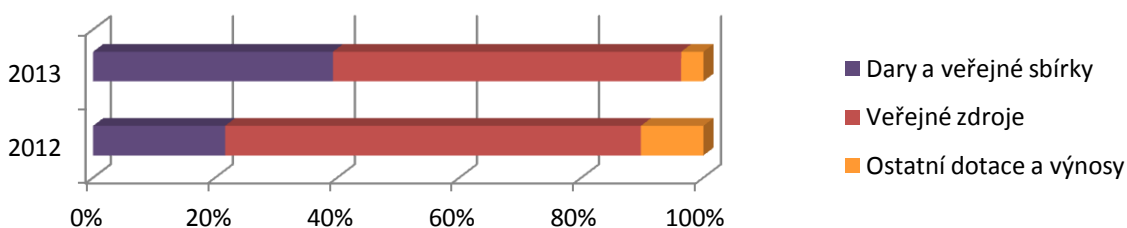
Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové pomoci bylo zřízeno v roce 2011, proto v následujících obrázcích č. 12 a 13, jsou uvedeny pouze roky 2012 a 2013.

Obrázek 11: Vývoj výnosů a nákladů Diakonie ČCE v letech 2012 – 2013 v tis. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle [22]

Celkové výnosy organizace byly v roce 2012 v porovnání s ostatními uvedenými humanitárními organizacemi pouhých 4,6 mil. Kč. V roce 2013 celkové výnosy vzrostly na 19,7 mil. Kč. Na základě uvedených dat, která obsahují pouze data za dva roky, je velmi obtížné předpokládat budoucí vývoj. Nicméně na základě meziročního růstu mezi lety 2012 a 2013 a především na základě vývoje ostatních humanitárních organizací, lze do budoucna předpokládat, že dojde k nárůstu celkových výnosů.

Obrázek 12: Struktura výnosů Diakonie ČCE v letech 2012 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle [22]

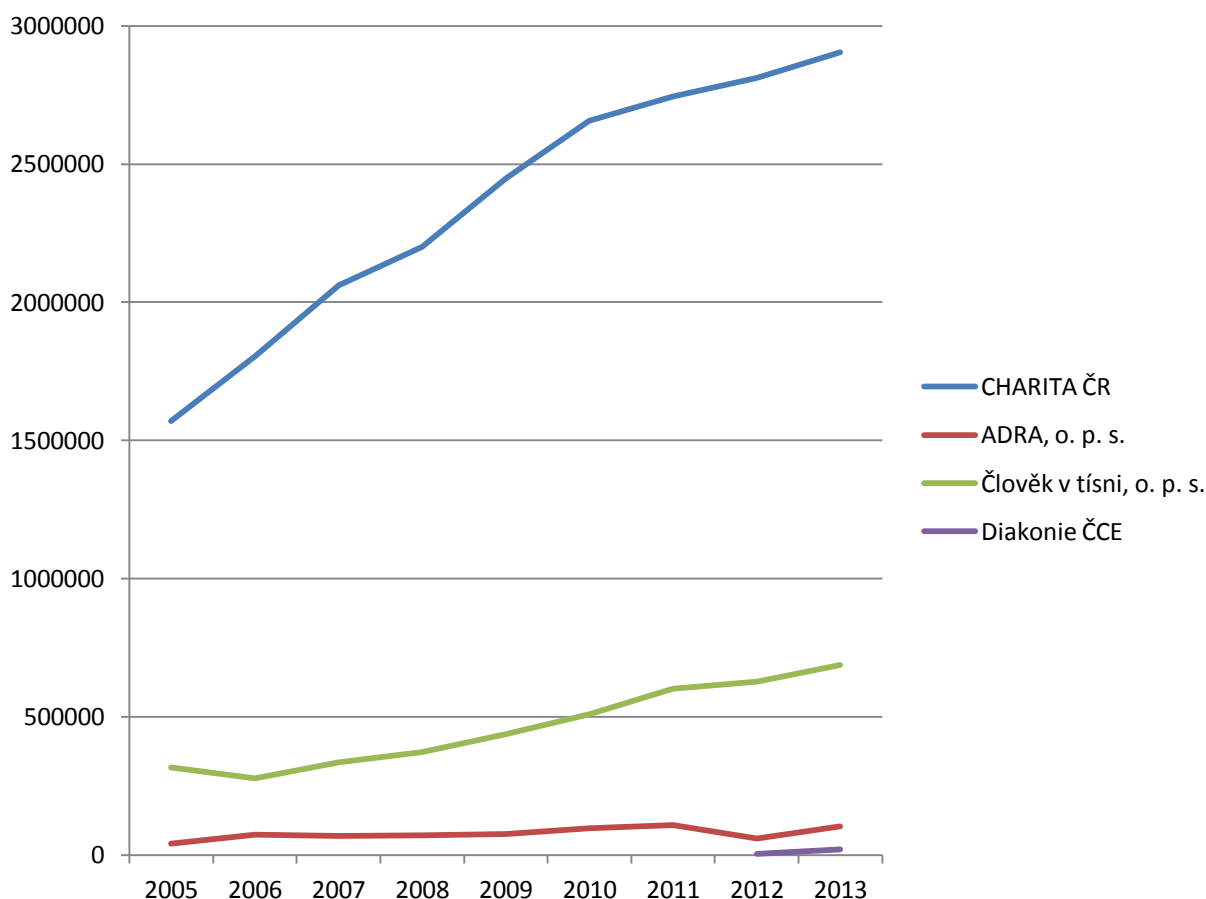
Činnost Diakonie ČCE je financována ze zdrojů, které jsou uvedené na obrázku č. 13. Bohužel tato organizace neuvádí tak podrobné členění jako předešlé humanitární organizace a dělí zdroje pouze do třech skupin.

Více jak polovina výnosů této organizace je tvořena z veřejných zdrojů. Jedná se o dotace od Ministerstva práce a sociálních věcí, dále o granty Krajského úřadu Středočeského kraje a také o příspěvky od okolních obcí.

Jako další zdroj organizace uvádí dary a výnosy z veřejných sbírek. Dary a veřejné sbírky v roce 2012 představovaly 22 % celkových výnosů a následující rok vzrostly téměř na 40 %. Ostatní dotace a výnosy, do kterých se řadí především dotace z EU a dále také výtěžky z benefičních akcí, které pořádá Diakonie ČCE, představují nejmenší zdroj pro tuto organizaci.

5.2.5 Komparace financování vybraných humanitárních organizací

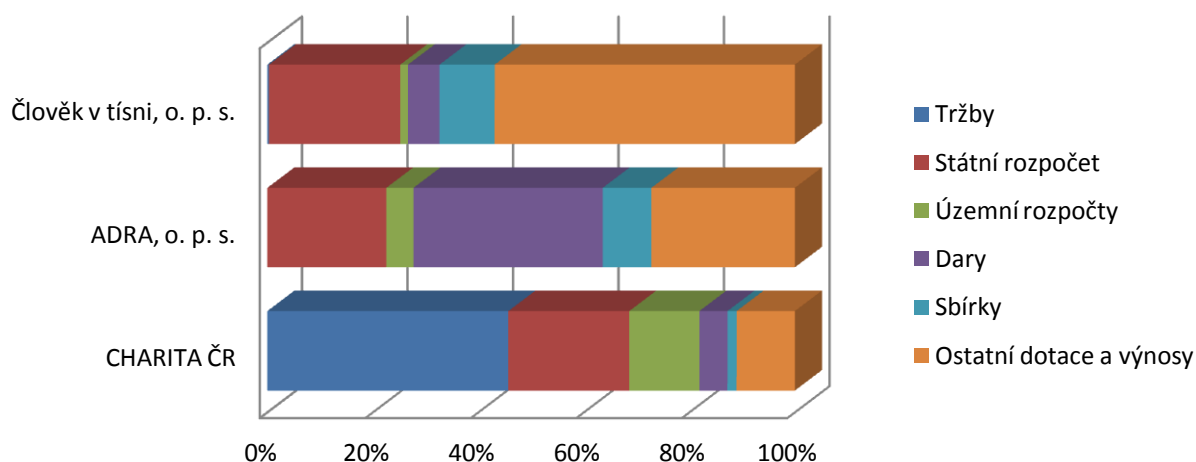
Humanitární organizace získávají finanční prostředky z různých zdrojů a právě tato kapitola se bude zabývat porovnáním jak vývoje, tak i struktury finančních prostředků vybraných humanitárních organizací.

Obrázek 13: Výnosy humanitárních organizací v tis. Kč v letech 2005 – 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle [3],[17],[22],[40]

Největšími finančními prostředky disponuje organizace Charita ČR, jejíž zdroje se pohybují v řádu miliard, zatímco u ostatních humanitárních organizací ADRA, Člověk v tísni a Diakonie ČCE se jedná o zdroje v řádech milionů. Charita ČR měla průměrné roční zdroje 2,4 mld. Kč, Člověk v tísni 462,6 mil. Kč, ADRA 77,4 mil. Kč a Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové pomoci 12,2 mil. Kč. Největší nárůst prostředků zaznamenala organizace Diakonie ČCE, které prostředky vzrostly o 328 %. Avšak jednalo se o pouze meziroční nárůst, jelikož činnost této organizace byla zahájena až v roce 2011. Největší nárůst za celé sledované období, tedy mezi lety 2005 až 2013, zaznamenala ADRA, u které došlo k nárůstu o 152 %, u Člověka v tísni o 117 % a u Charity ČR o 85 %.

Obrázek 14: Průměrná struktura výnosů humanitárních organizací v letech 2005 – 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle [3],[17],[40]

Člověk v tísni byl nejvíce závislý na dotacích z veřejných zdrojů. Pokud při bližším prozkoumání výroční zprávy z roku 2013 je sečten státní rozpočet ČR, místní rozpočty ČR, dotace z EU a zahraniční vládní prostředky, tvoří součet dotací z veřejných zdrojů téměř 74 %. Člověk v tísni byl tedy nejvíce závislou humanitární organizací na veřejném financování, což je považováno za hlavní nevýhodu financování NNO, jelikož je považováno za nestabilní. V případě, že by Člověk v tísni tyto dotace neobdržel, potýkal by se s velmi závažnými existenčními problémy. Jednou z možností, jak tomuto problému předcházet, je zajištění vícezdrojového financování.

Příjmy z vlastní činnosti jsou další možností, jak humanitární organizace mohou získávat finance. Tato položka tvoří největší podíl u Charity ČR a to z toho důvodu, že poskytuje zdravotní a sociální služby. Tržby za tyto služby představují 40 % celkových výnosů. Člověk v tísni a ADRA jsou na tom velmi podobně, kdy u obou organizací tyto příjmy netvoří ani 0,5 % celkových výnosů.

Jedním z významných zdrojů, prostřednictvím kterého získávají humanitární organizace finanční prostředky na svoji činnost, je dárcovství a pořádání veřejných sbírek. V této oblasti se nejvíce angažuje organizace ADRA, která zřídila velké množství sbírek a dárcovských programů, kam dobrovolníci mohou přispět. Během povodní v roce 2013 každá z uvedených organizací vyhlásila veřejné sbírky na pomoc zasaženým lidem. Dary a příjmy z veřejných sbírek tvořily největší podíl u humanitární organizace ADRA a následně u Diakonie ČCE. U obou těchto humanitárních organizací tyto příjmy zhruba činily 40 %. Avšak nejvíce finančních prostředků pomocí veřejných sbírek získal Člověk v tísni, který takto vybral 72 mil. Kč. Tato finanční částka představovala 10 % z celkových výnosů této organizace. U Charity ČR tvoří dary a veřejné sbírky nejmenší podíl.

Na závěr lze tedy konstatovat, že hlavním zdrojem humanitární organizace Člověka v tísni jsou veřejné zdroje. ADRA zase získává největší část svých zdrojů z darů a veřejných sbírek a Charita ČR dosahuje největších příjmů z vlastní činnosti. Financování z hlediska převažujících zdrojů NNO se tedy dost liší.

ZÁVĚR

Česká republika patří mezi země pravidelně ohrožované povodněmi. Povodně pokaždé způsobí velké škody a v horších případech i ztráty na životech. Ty největší zasáhly Českou republiku v letech 1997, 2002, 2006, 2009 a 2013. Neodmyslitelnou součástí zvládnutí povodní jsou humanitární organizace, které pomáhají zmírnit lidská utrpení.

Cílem této práce bylo vyhodnocení činnosti humanitárních organizací při povodních. V rámci práce byla uvedena konkrétní povodňová situace na území České republiky z roku 2013 a s tím prováděné činnosti humanitárních organizací. V návaznosti byl zvolen region, který se komparoval s Českou republikou jako celkem, zejména z hlediska humanitárních organizací a jejich působení. V ekonomické části byla popsána specifika financování humanitárních organizací a jejich budoucí vývoj.

Diplomová práce se zabývala čtyřmi vybranými humanitárními organizacemi, kterými byly Člověk v tísni, o. p. s., ADRA, o. p. s., Diakonie ČCE a Charita ČR. Tyto uvedené organizace jsou považovány za klíčové humanitární organizace, které pomáhají při povodních.

K vyhodnocení činnosti humanitárních organizací byl použit Chí-kvadrát test dobré shody. Aby tento test mohl být použit, bylo nejprve nutné určit výši poskytnuté pomoci jednotlivými organizacemi, které během povodní v roce 2013 poskytovaly obětem finanční, materiální, psychologickou, dobrovolnickou a náboženskou pomoc. Údaje o výši finanční a materiální pomoci uvádí všechny výše uvedené humanitární organizace na svých webových stránkách nebo ve výročních zprávách. Ekonomická hodnota dobrovolnické práce musela být vypočítána na základě poskytnutých dat, pomocí metody zvané mzda specialisty. Náboženskou a psychologickou pomoc humanitární organizace nevyčísľují, proto do celkové hodnoty poskytnuté pomoci nebyly zahrnuty.

Na základě zjištěných a vypočítaných údajů o celkové pomoci byl proveden Chí-kvadrát test dobré shody, který ověřoval hypotézu, zda se poskytovaná pomoc od humanitárních organizací Člověk v tísni, o. p. s., ADRY, o. p. s., Diakonie ČCE a Charity ČR statisticky významně neliší. Pomocí Chí-kvadrát testu dobré shody bylo zjištěno, že poskytovaná pomoc od vybraných humanitárních organizací se statisticky významně liší na hladině významnosti 5 %, tedy každá humanitární organizace poskytla rozdílnou výši humanitární pomoci. Největší pomoc při povodních v roce 2013 realizoval Člověk v tísni v celkové hodnotě 54,3 mil. Kč. Následovala Charita ČR s 37,7 mil. Kč a ADRA s 25,9 mil. Kč.

Nejméně se angažovala Diakonie ČCE, která v porovnání s ostatními poskytla pouhých 6 mil. Kč.

V diplomové práci byla současně provedena komparace regionu Litoměřicka s Českou republikou z hlediska humanitárních organizací a jejich působení. Humanitární pomoc poskytnutá na Litoměřicku se nijak zásadně nelišila od poskytnuté humanitární pomoci v České republice. Na území Litoměřicka byla poskytnuta základní pomoc - materiální, finanční, psychosociální, náboženská a dobrovolnická. Jelikož Litoměřicko patřilo k jednomu z nejvíce zasažených regionů v rámci ČR, byla z tohoto důvodu intenzita a výše poskytnuté humanitární pomoci větší než v ostatních částech ČR. Na území postiženého Litoměřicka působilo několik humanitárních organizací, které mezi sebou spolupracovaly ve snaze, aby se pomoc dostala ke všem potřebným, aby se činnosti těchto organizací navzájem nepřekrývaly a prostředky byly poskytnuty transparentně a spravedlivě.

Ekonomická část diplomové práce se zabývala financováním jednotlivých humanitárních organizací a jejich budoucím vývojem. Největšími finančními prostředky v roce 2013 disponovala organizace Charita ČR, jejíž zdroje se pohybovaly v řádu miliard, zatímco u ostatních humanitárních organizací se jednalo o zdroje v řádech milionů. Na základě zjištěných dat lze konstatovat, že financování z hlediska převažujících zdrojů u NNO se dost liší. Hlavním zdrojem humanitární organizace Člověk v tísni a Diakonie ČCE jsou veřejné zdroje. ADRA zase získává největší část svých zdrojů z darů a veřejných sbírek a Charita ČR dosahuje největších příjmů z vlastní činnosti. Pomocí lineární regrese byl určen budoucí vývoj financování humanitárních organizací. U všech humanitárních organizací se předpokládá, že výnosy i v následujících letech budou růst a to především u organizace Člověk v tísni a Charita ČR, jelikož jejich hodnota spolehlivosti se blíží jedné. U ADRY se budou výnosy vyvíjet rostoucí tendencí s pravděpodobností pouze 0,4. U humanitární organizace Diakonie ČCE bylo na základě uvedených dat, která obsahují pouze data za dva roky, velmi obtížné předpokládat budoucí vývoj.

Poskytovanou humanitární pomoc vybranými humanitárními organizacemi při povodních lze tedy považovat za neodmyslitelnou součást zvládnání povodní. Působí v oblastech kde je to nejvíce potřeba, pomáhají při evakuacích, odklizení škod, poskytují materiální, finanční, náboženskou, dobrovolnickou a psychosociální pomoc.

Pro velkou většinu domácností znamenají povodně velmi náročnou finanční situaci, kdy přicházejí o část svého majetku a v horších případech i o střechu nad hlavou. Je tedy velice důležité těmto rodinám pomoci, poskytnout jim finanční prostředky na obnovu svých

domácností. Proto by měly humanitární organizace více propagovat dárcovské programy, kam mohou lidé přispět. Informovat je dostatečně o činnosti humanitárních organizací a to jak pomáhají při povodních, kolika lidem pomohli a na co byly vybrané finanční prostředky použity. Současně je také důležité propagovat sbírky materiální pomoci, informovat dostatečně veřejnost o tom, co mohou lidé přinášet a především kam.

Ačkoliv je humanitární pomoc krátkodobá, je velice důležité pomáhat zasaženým lidem i dlouho po povodni. Lidé po opadnutí vody bojují s vlhkými zdmi, které je nutné vysoušet. Vysoušení je dlouhodobý proces, který může trvat i několik měsíců. Mnohé domácnosti si to z důvodu finanční náročnosti nemohou dovolit a jsou závislí na obdržení finančních prostředků. V roce 2013 vytvořila pouze Diakonie ČCE dotační program na vysoušení domácností. Bylo by tedy nejlepší, kdyby i ostatní humanitární organizace následovaly Diakonii ČCE a poskytovaly také finanční prostředky na vysoušení.

V roce 2013 nastala i situace, kdy některé humanitární organizace odmítali dobrovolníky a to z důvodu nedostatečných kapacit, či materiální a finanční náročnosti. Humanitární organizace by měly tedy rozšířit své kapacity, mít více koordinátorů, kteří by mohli řídit více dobrovolníků a samozřejmě zajistit jim dostatečné materiální a finanční prostředky, které lze získat např. prostřednictvím jak materiálních tak finančních sbírek.

Závěrem lze tedy říci, že je velmi důležitá propagace činnosti humanitárních organizací a informování veřejnosti o poskytnuté pomoci. Současně je také nezbytné si uvědomit, že humanitární pomoc by neměla být pouze krátkodobá, ale měla by pomáhat postiženým dlouhodobě. Samozřejmě je také významná spolupráce mezi jednotlivými organizacemi, aby se poskytnutá pomoc nepřekrývala, aby nedošlo k situaci, kdy jedna domácnost získá finanční prostředky od dvou humanitárních organizací a další domácnost nezíská žádné prostředky.

Cíl práce spočívající ve vyhodnocení činnosti humanitárních organizací při povodni v roce 2013, v komparaci regionu s Českou republikou a v popsání specifík financování humanitárních organizací a určení jejich budoucího vývoje, byl splněn.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ADRA [online]. 2014 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.adra.cz/>>.
- [2] ADRA. Mince denně [online]. 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <<http://www.adra.cz/mince>>.
- [3] ADRA. Výroční zprávy. [online]. 2015 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <<http://www.adra.cz/nadace-adra/o-nadaci/vyrocní-zpravy>>.
- [4] Adventisté: břevlavského sboru Církve adventistů sedmého dne. ADRA dále pomáhá v oblastech postižených povodněmi a dodala materiální pomoc za více než 500 tisíc korun. [online]. 2013 [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <<http://www.adventisti.cz/?p=3471>>.
- [5] Asociace nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje. Spolek podle § 214–302 občanského zákoníku [online]. 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <<http://annojihoceskykraj.blog.cz/1410/spolek-podle-214-302-obcanskeho-zakoniku>>.
- [6] BOUKAL, P. Vícezdrojové financování kulturních organizací. *Ekonomika a management*, 2011, roč. 5, č. 4, s. 47–56. ISSN 1802-8470.
- [7] Centrum generace Liberec. Dárcovství a sponzoring [online]. 2012 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <<http://podporte.centrumgenerace.cz/clanky/2/financni-podpora/>>.
- [8] Centrum pro výzkum neziskového sektoru. Ekonomická hodnota dobrovolnictví: Adra ČR za rok 2013: Výsledky výzkumné studie. 2014. Dostupné z: <http://cvns.econ.muni.cz/prenos_souboru/is/soubory/web/170-adra-zprava-celoročni-final-1.1.pdf>.
- [9] Czech.cz. Charitativní organizace registrované v ČR [online]. 2014 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.czech.cz/cz/103923-charitativni-organizace-registrovane-v-cr>>.
- [10] ČAMROVÁ, L., JÍLKOVÁ, J. Povodňové škody a nástroje k jejich snížení. Praha: Institut pro ekonomickou a ekologickou politiku při FNH VŠE v Praze, 2006. ISBN 80–86684–35–0.
- [11] Český hydrometeorologický ústav. Povodně v České republice v červnu 2013. 1. vyd. Editor Jan Daňhelka, 2014, 85 s. ISBN 978-808-7577-417.

- [12] Český hydrometeorologický ústav. Vyhodnocení povodní v červnu 2013: Sociální a zdravotní dopady povodní. 2013. Dostupné z: <http://voda.chmi.cz/pov13/DilciZprava_DU_4_1_Soc-dopady_final.pdf>.
- [13] Český hydrometeorologický ústav: Úsek hydrologie. Programy protipovodňových opatření Ministerstva zemědělství. [online]. 2012 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://voda.chmi.cz/pov_2002/prezentace/puncochar.pdf>.
- [14] Český rozhlas. V Křešicích na Litoměřicku vyzkoušeli mobilní protipovodňové zátarasy [online]. 2012 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/regiony/_zprava/1119845>.
- [15] Člověk v tísni. [online]. 2013 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.clovekvtsni.cz/cs>>.
- [16] Člověk v tísni. Povodně 2013: průběžná zpráva o využití vybraných prostředků. 2013. Dostupné z: <http://www.clovekvtsni.cz/uploads/file/1385570349-povodne2013_report1311_v9_web.pdf>.
- [17] Člověk v tísni. Výroční zprávy [online]. 2015 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <<http://www.clovekvtsni.cz/cs/vyrocnizpravy>>.
- [18] Dárcovská sms [online]. 2008 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <<http://www.darcovskasms.cz/>>.
- [19] Development Worldwide. Rozvojové fondy Evropské unie: Manuál pro české nevládní neziskové organizace. Praha, 2005. Dostupné z: <<http://www.dww.cz/docs/manual1.pdf>>.
- [20] Diakonie Českobratrské církve evangelické [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.diakonie.cz/>>.
- [21] Diakonie Českobratrské církve evangelické: Středisko humanitární a rozvojové pomoci. Diakonie ČCE nadále pomáhá s vysoušením zasažených domácností po povodních [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://www.spolu.diakonie.cz/co-se-prave-deje/clanky/clanky-ceske-humanitarky/diakonie-cce-nadale-pomaha-s-vysousenim-zasazenych-domacnosti-po-povodnich/>>.
- [22] Diakonie Českobratrské církve evangelické: Středisko humanitární a rozvojové pomoci. Výroční zprávy. [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://www.spolu.diakonie.cz/o-nas/vyrocnizpravy/>>.

- [23] Diecézní charita Litoměřice. Diecézní charita Litoměřice zahájila program následné povodňové pomoci [online]. 2013 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://dchltm.cz/aktualne/povodne-2013/diecezni-charita-litomerice-zahajila-program-nasledne-povodnove-pomoci/>>.
- [24] Diecézní charita Litoměřice. Organizace si rozdělily povodňovou pomoc na Litoměřicku [online]. 2013 [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <<http://dchltm.cz/aktualne/povodne-2013/organizace-si-rozdelily-povodnovou-pomoc-na-litomericku/>>.
- [25] Diecézní charita Litoměřice. Povodňová pomoc Diecézní charity Litoměřice pokračuje [online]. [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://dchltm.cz/aktualne/povodne-2013/povodnova-pomoc-diecezni-charity-litomerice-pokracuje/>>.
- [26] Diecézní charita ostravsko-opavská. Povodně 2013 - DCHOO pomůže obci Křešice na Litoměřicku [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://dchoo.caritas.cz/zpravy/zpravy-z-dchoo/povodne-2013-dchoo-pomuze-obci-kresice-na-litomericku/>>.
- [27] Diecézní charita Plzeň. Duchovní péče při mimořádných událostech. 2005 [online]. 2005 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://pitcr.cz/files/resourcesmodule/@random4847a14173ee9/1220644440_DUCHOVN___P___E_P___I_MIMO___DN___CH_UD___LOSTECH.pdf>.
- [28] Edonation. ADRA [online]. 2014 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <<http://www.adra.cz/edonation/>>.
- [29] Europa: Summaries of EU legislation. Humanitarian aid [online]. 2014 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://europa.eu/legislation_summaries/humanitarian_aid/index_en.htm>.
- [30] Evropský parlament. Fakta a čísla o Evropské unii [online]. 2014 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.3.2.html>.
- [31] FIALA, M., VILÁŠEK, J. Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 208 s. ISBN 978-80-246-1856-2.
- [32] Geografický ústav: Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity. Historické a současné povodně v České republice [online]. 2012 [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://oldgeogr.muni.cz/cz/vyzkum/klimatologie/kniha_povodne.html>.

- [33] Hasičský záchranný sbor České republiky. Humanitární pomoc, to není jen pomoc materiální nebo finanční [online]. 2012 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/humanitarni-pomoc-to-neni-jen-pomoc-materialni-nebo-financni.aspx>>.
- [34] Hasičský záchranný sbor České republiky. Krizové stavy [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx>>.
- [35] Hasičský záchranný sbor České republiky. Opatření pro nouzové přežití [online]. 2014 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/opatreni-pro-nouzove-preziti-558778.aspx>>.
- [36] Hasičský záchranný sbor: Moravskoslezského kraje. Ochrana před povodněmi [online]. 2008 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www.hzsmsk.cz/index.php?a=cat.62>>.
- [37] Hasičský záchranný sbor: Středočeského kraje. Psychosociální podpora lidem zasaženým mimořádnou událostí. [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://www.hzscr.cz/clanek/psychosocialni-podpora-lidem-zasazenym-mimoradnou-udalosti.aspx>>.
- [38] Humanitarian Aid and Civil Protection. Humanitarian aid [online]. 2014 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid_en>.
- [39] Charita Česká republika [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <<http://www.charita.cz/>>.
- [40] Charita Česká republika. Výroční zprávy. [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://www.charita.cz/o-charite/ke-stazeni/vyrocní-zpravy/>>.
- [41] Idnes.cz. Speciál: Největší povodně v české historii [online]. 2006 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/special-nejvetsi-povodne-v-ceske-historii-fi4-domaci.aspx?c=A060331_114550_domaci_mr>.
- [42] Informační systém o průměrném výdělků. Mzdová sféra ČR - rok 2013 [online]. 2013 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <<http://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/Archiv/2013.aspx>>.
- [43] KALOUSOVÁ, P. Co je Nadační investiční fond (NIF) [online]. 2003 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <<http://www.tretipatro.cz/index.php?cmd=page&id=60>>.

- [44] KNAPPOVÁ, M. Co znamená povodeň a co záplava? [online]. 2011 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5361>>.
- [45] Lidovky.cz. Pro srovnání: největší povodně v Česku [online]. 2010 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/pro-srovnani-nejvetsi-povodne-v-cesku-dx9-/zpravy-domov.aspx?c=A100807_142216_ln_domov_spa>.
- [46] MATOUŠEK, V. Ledové povodně.2006. Dostupné z: <http://hydraulika.fsv.cvut.cz/Toky/Predmety/VTO/ke_stazeni/ostatni/LedoveJevy.pdf>.
- [47] Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů. Globální změny klimatu [online]. 2010 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/U/Udr%C5%BEiteln%C3%BD_rozvoj/Glob%C3%A1ln%C3%AD_zm%C4%9Bny_klimatu>.
- [48] Město Nýřany. Povodeň [online]. 2013 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <<http://www.nyřany.cz/storage/File/Povoden%20definice.pdf>>.
- [49] Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Postup při zapojování ČR do záchranných operací a při poskytování humanitární pomoci do zahraničí [online]. 2010 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/postup_pri_zapojovani_cr_do_zachrannych.html>.
- [50] Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Základní přehled humanitární pomoci [online]. 2010 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prirucka_WFP_pro_nevladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html>.
- [51] Ministerstvo životního prostředí České republiky. Projekt vyhodnocení povodně 2013 [online]. 2014 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/projekt_vyhodnoceni_povodne_2013>.
- [52] Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.

- [53] Neziskovky.cz. Jak založit neziskovou organizaci? [online]. 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <<http://www.neziskovky.cz/tiskb/1156/>>.
- [54] Neziskovky.cz. Jakou cenu má dobrovolník? [online]. 2005 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <<http://www.neziskovky.cz/clanek/888/0/hledej/062005-jakou-cenu-ma-dobrovolnik/>>.
- [55] OULÍK, J. Česká katolická charita se stala partnerem ECHO [online]. 2015 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <<http://old.tisk.cirkev.cz/z-domova/ceska-katolicka-charita-se-stala-partnerem-echo.html>>.
- [56] Peníze.cz [online]. 2015 [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <<http://www.penize.cz/>>.
- [57] Peníze.cz. Terezín, okres Litoměřice [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://regiony.penize.cz/4-d565717-terezin>>.
- [58] Povodí Ohře. Hydrologická situace [online]. 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <<http://www.poh.cz/vhd/vhd.htm>>.
- [59] Povodňový plán Královéhradeckého kraje. Charakteristika území: Ledové povodně. 2012. Dostupné z: <http://web3.kr-kralovehradecky.cz/assets/DPP/vecna_cast/legislativa/21-charakteristka-uzemi.pdf>.
- [60] Příroda.cz. Příčiny povodní v naší přírodě [online]. 2008 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <<http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=1106>>.
- [61] Regionální hydrologický informační servis. Stupně povodňové aktivity (SPA) [online]. 2010 [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <<http://cidla.mopos.cz/>>.
- [62] ROUDNÝ, R., LINHART, P. Krizový management I.: Ochrana obyvatelstva, mimořádné události. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. ISBN 80-7194-674-5.
- [63] Říční povodně. Základní charakteristika říční povodně [online]. 2010 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <<http://www.velkawoda.unas.cz/charakteristika.htm>>.
- [64] Správa státních hmotných rezerv. Zásoby pro humanitární pomoc [online]. 2009 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.sshr.cz/pro-verejnou-spravu/system_hospodarskych_opatreni_pro_krizove_stavy%28HOPKS%29/statni_hmotne_rezervy/Stranky/zasoby_pro_humanitarni_pomoc.aspx>.
- [65] Statistika a výpočetní technika. Testování hypotéz ve statistice [online]. 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <<http://cit.vfu.cz/statpotr/POTR/Teorie/Predn3/hypotezy.htm>>.

- [66] Statistika a výpočetní technika. Testování normality: Chí-kvadrát test dobré shody [online]. 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <<http://cit.vfu.cz/statpotr/POTR/Teorie/Predn3/chi2test.htm>>.
- [67] STEJSKAL, J. Opodstatnění existence neziskových organizací [online]. 2011 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <<http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d31971v39172-neziskovy-sektor-uvod-do-problematiky/>>.
- [68] Tříkrálová sbírka. O sbírce [online]. 2015 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <<http://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/>>.
- [69] UHLÍŘ, A. Za nemalou část povodňových škod může lenost s hloupostí [online]. 2013 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://www.blisty.cz/art/69082.html>>.
- [70] VLADIMÍR, H., ŠKARABELOVÁ, S., ŘEŽUCHOVÁ, M. Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů metody, problémy, řešení. 2013.
- [71] Vláda ČR. Úvodní zpráva ČR o opatřeních přijatých k plnění závazků podle Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Praha, 2000. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/pakt_ices_cz.pdf>.
- [72] Vysoká škola báňská — Technická univerzita Ostrava. Testování statistických hypotéz [online]. 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <<http://homen.vsb.cz/~oti73/cdpast1/KAP11/KAP12.HTM>>.
- [73] World Humanitarian Summit. Principles and Good Practice of Humanitarian Donorship [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <<http://www.worldhumanitariansummit.org/node/434472>>.
- [74] Zpravodaj: Vzdělávací a informační bulletin Památníku Terezin. Povodně – červen 2013 [online]. 2013 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://newsletter.pamatnik-terezin.cz/povodne-cerven-2013/>>.
- [75] Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech.
- [76] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- [77] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.
- [78] Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů.

- [79] Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů.
- [80] Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.
- [81] Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.
- [82] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Shrnující přehled humanitární pomoci

Příloha B Výnosy Charity ČR a arcí/diecézních Charit v letech 2005 – 2013 v tis. Kč

Příloha C Výnosy ADRY, o. p. s. v letech 2005 – 2013 v tis. Kč

Příloha D Výnosy Člověka v tísní, o. p. s. v letech 2005 – 2013 v tis. Kč

Příloha A

Druh krize	Fáze pomoci		
	Okamžitá pomoc (do ca. 2 týdnů)	Časná rehabilitace (do ca. 2 měsíců)	Obnova a rozvoj (do ca. 2 let)
Přírodní katastrofa	Záchranáři	Odklizení trosk	Obnova obydlí
	Zdravotnické ad. expertní týmy	Dočasná obydlí	Rekonstrukce zdrav. a škol. zařízení
	Základní materiál	Voda, sanitace	Obnova infrastruktury
	Voda, sanitace	Potraviny	Obnova udržitelných zdrojů obživy obyvatel
	Potraviny	Základní zdravotní péče, včetně prevence epidemií	Preventivní opatření (v rámci obnovy)
	Nouzová přístřeší	Elementární obživa	
Válečný konflikt	Zdravotní péče	Provoz táborů IDPs (management, voda, sanitace, potraviny, zdrav.péče)	Obnova infrastruktury a obydlí
	Potraviny, voda	Asistence hostitelským komunitám (výživa, sanitace, zdrav. péče)	Obnova zdrojů obživy a reintegrace IDPs
	Ochrana	Ochrana	Humanitární odminování
	Nouzová přístřeší		Psycho-sociální péče
Komplexní krize	Potravinová pomoc	Provoz táborů IDPs a uprchlíků	Obnova udržitelných zdrojů obživy a reintegrace IDPs
	Voda	Elementární obživa	Prevence (např. adaptace zdrojů obživy na klimatické podmínky)
	Zdravotní péče a výživa	Základní infrastruktura	
	Ochrana		

Příloha B

Výnosy	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tržby za vlastní výkony a služby	417 289	404 830	505 968	640 288	758489	936 946	1 029 939	997 036	1 012 859
Tržby od zdravotních pojišťoven	174 316	202 440	288 215	267 706	384 447	396 931	411 314	415 029	441 840
Dotace ministerstev	231 048	251 950	550 702	630 807	647 535	598 115	554 154	676 082	719 094
Dotace kraje	268 277	321 406	91 090	106 917	87 176	109 547	105 444	100 380	93 628
Dotace obce	133 410	140 991	165 677	170 035	181 245	179 573	172 534	190 570	199 610
Ostatní dotace	81 591	108 561	150 450	82 456	84 042	109 501	102 240	89 799	113 189
Ostatní výnosy	93 808	62 152	190 866	173 628	108 231	190 733	217 431	209 564	173 086
Dary tuzemské	78 345	197 348	78 844	83 901	104 758	95 698	92 350	90 841	88 744
Dary ze zahraničí	62 189	78 811	6 589	6 537	47 553	5 011	4 312	1 176	6 338
Sbírky církevní	13 536	22 339	17 004	16 064	12 500	9 138	13 843	10 280	9 620
Sbírky ostatní	15 265	13 697	15 397	21 544	32 455	26 350	39 970	31 213	46 978
Výnosy celkem	1 569 074	1 804 525	2 060 802	2 199 883	2 448 431	2 657 543	2 743 531	2 811 970	2 904 986
Náklady Celkem	1 597 301	1 837 234	2 075 233	2 240 822	2 426 905	2 663 809	2 746 633	2 842 855	2 905 049
HV	-28 227	-32 709	-14 431	-40 939	21 526	-6 266	-3 102	-30 885	-63

Příloha C

Výnosy celkem	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tržby (za vlastní výkony a služby, od zdravotních pojišťoven) a ostatní dotace	-	-	-	-	8 441	2 557	10577	2453	19 526
Státní rozpočet	1 657	14 752	8 611	17 685	24 087	23 854	20 139	17 914	27 795
Územní rozpočty	3 685	4 191	4 835	2 233	3 009	9 094	3 513	2 393	2 849
Dary	21 437	11 082	19 378	48 972	32 129	34 867	29 260	18 644	33 309
Sbírky	249	597	13 412	1 021	1 554	25 804	6 536	5 047	9 874
Ostatní dotace a výnosy	13 500	42 739	21 439	1 582	6 070	210	125	435	1615
Nadace a ostatní nevládní neziskové organizace	-	-	-	-	-	-	38 009	12 238	7 279
Výnosy	40 528	73 361	67 675	71 493	75 290	96 386	108 159	59 125	102 247
Náklady	42 202	73 291	69 304	72 741	75 118	96 336	108 147	60 821	96 645
HV	-1 674	70	-1 629	-1 248	172	50	12	-1 696	5 602

Příloha D

Výnosy	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dotace EU	36 553	36 466	46 996	59 807	65 163	148 856	182 364	189 205	201 789
Státní rozpočet ČR	75 403	88 032	113 286	113 695	126 181	103 968	129 999	150 288	135 300
Zahraniční vládní prostředky	10 745	25 195	43 724	68 004	70 275	75 749	120 902	126 253	113 980
Veřejné sbírky	49 234	44 891	50 063	34 673	19 584	82 321	30 780	40 134	83 216
Dary od jednotlivců a firem	8 688	13 178	18 301	16 702	62 568	24 737	39 257	25 917	40 038
Agentury OSN	72 719	8 246	14 499	12 656	41 832	12 126	35 757	35 277	37 419
Tržby za vlastní výkony a služby	1 141	1 964	2 456	3 075	473	817	661	1 236	1 348
Nadace a ostatní nevládní neziskové organizace	34 304	43 615	28 281	31 123	19 612	27 506	22 315	28 003	37 607
Územní rozpočty	12 056	2 531	5 112	7 760	8 642	5 526	10 352	3 815	4 592
Ostatní dotace a výnosy	15 226	12 277	11 984	25 393	23 720	26 737	29 058	27 584	32 421
Výnosy	316 069	276 395	334 702	372 888	438 050	508 343	601 445	627 712	687 710
Náklady	314 929	274 302	334 064	366 169	437 743	507 884	598 511	625 677	686 203
HV	1 140	2 093	638	6 719	307	459	2 934	2035	1 507